

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14
Pe o lună . 2.40
Num. de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA

și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz-utca 20.

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțăminte publice și Loc de schimb costă fiecare șir 20 fl.
Manuscrise nu se înapoiază.

Rezervoriu de forțe naționale.

— Evoluția orașului Budapesta. —

Spre marea decepție a vizionarilor imperialiști recensământul n'a dat pentru Budapesta o cifră peste milionul ahtiat, ci una binișor în josul acestei limite dela care începe, abia, categoria orașelor mondiale. Conform rezultatelor finale, elaborate în pripă, Budapesta a avut adică la 1 Ianuarie 1911 numai 881,601 de locuitori, creșterea populației cu sfârșitul deceniului din urmă fiind de 147,436 de suflete. Cu toată decepția compatrioților noștri însă excedentul acesta, ni-se înfățișează drept o uimitoare dovadă de un avânt statornic în evoluția Budapestei, avânt care n'a putut fi stavilit de multele și feluritele mizerii organice ce frământă viața acestei Sodome moderne.

Da, capitala Ungariei e în plin avânt spre o înflorire modernă și »Budapesti Hir-lap«, santinela asta, totdeauna conștientă, a visurilor panmaghiare, poate să exclame, într'un paroxysm al iubirii de neam, că:

»Încă vre-o câteva decenii și aici la picioarele căruntului Gellért și pe malurile lucioasei Dunăre, va fierbe viața minunată a unui oraș de un milion și jumătate până'n două milioane de locuitori și acest oraș va să fie până atunci un oraș național curat și de mari proporții: nu numai o mândrie a națiunii ungurești, ci și o cetate, o fortăreață inexpugnabilă a ei. Un neam care în

basinul Dunărei și Tisei poate să stăpânească un oraș atât de considerabil, încât chiar și numai cu populația acestuia să poată egala o națiune din cele mici: e înarmat pentru toate războaiele vieții, pentru toate primejdiile ei și nu trebuie să se mai teamă nici de dușmanii din Apus și nici de cei din Orient, pentrucă, de-o parte, o astfel de capitală, de altă parte poporul unguresc de pe Pustă și cel de dincolo de Dunăre sunt niște isvoare de putere cari resistă ori-cărei comparații».

Speranțele aceste, nouă, durere, nu ni-se par de loc cuatezate.

Cel dintâi impuls spre o evoluție națională ungurească mai viguroasă orașul Budapesta l-a primit încă dela contele Ștefan Széchenyi. Fazele prin cari a trecut de atunci și până astăzi, — când relieful vieții ungurești a ajuns absolut stăpânitor în toate manifestările capitalei, — ne răsfring un progres aproape vertiginos în toate domeniile unei vieți naționale, conștientă de marile forțe ce adună într'un rezervoriu atât de uriaș. Stăruințele de naționalizare au cucerit întâi Pesta și au trecut pe urmă triumfătoare și în Buda. Cele trei cartiere nemaghiare, două germane și unul sârbesc, n'au putut să reziste multă vreme asaltului vieții ungurești și în curînd și-au desbrăcat și ele caracterul lor particular. Vechile șiruri de firme și inscripții germane au fost înlocuite cu firme ovreiești și inscripții ungurești, dispărînd aproape cu totul. Incepînd dela Buda-veche și până dincolo peste Dunăre în cartierul Steinbruck răsună, pretu-

tindenii azi, numai vorba ungurească. Și viața ungurească, cu valurile ei, fie cât de tulburi, va spumega de acum covârșitoare în capitala Ungariei absorbînd și spălîcînd tot mai mult orice notă de deosebire în caracterul populației.

Șvabii din Buda sînt deja maghiarizați aproape deplin și cele câteva zeci de sate șvabești din împrejurimea Budei nu vor putea întineri niciodată conștiința națională a coloniei germane dela picioarele bisericii lui Matia. Ea doarme acum somnul veșnic al morții naționale și e chestiune de timp numai până să se maghiarizeze însuși ținutul șvăbesc din preajma Budei. Sârbii sînt și ei maghiarizați, deja, în cultură și mentalitate, — mai e un singur pas numai până să se atrofieze și conștiința lor națională. Micul contingent de afluență slovacă și românească se maghiarizează, firește și el, curînd, de îndată ce intră în vâltoarea aceasta înfricoșată a vieții ungurești.

Da, Budapesta e astăzi un oraș național maghiar. E inima neamului unguresc, e conștiința cea mai vie a mândriei lui naționale. Ca prestigiu orașul Budapesta a ajuns să prevaleze chiar prestigiul țării și societatea ungurească manifestă cu orice prilej o însuflețire delirantă pentru acest cuib de corupție, care a bătut în privința asta recordul pe continent.

Dacă însă Budapesta e cu aievea inima neamului unguresc, ea e în același timp stomacul nesațios și desfumat al țării întregi. Prinosul tezarului public intră întreg în a-

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Un poet craiovean: Traian Demetrescu.

— O conferență. —

De C. Ș. Făgețel.

Unul din principiile, cari călăuzesc mișcarea noastră de azi, e și acela al respectului față de trecut. Multă vreme noi am nesocotit acest principiu, fără să ne dăm seama, că odată cu el nesocotim atâtea și atâtea elemente sufletești de viață națională, fără de care nici un pas sigur nu s'ar putea face mai departe. Sînt, adică, în trecutul nostru, *puteri nenumărate*, pe care am uitat să le punem în mișcare și să facem din ele *stimulente și norme de purtare* pentru timpul de față.

Astăzi, însă, pretutindeni, în domeniul silințelor noastre culturale, se dă această mare luptă, de-a culege de pe cărările trecutului, toate acele elemente istorice, cari, prin *iubire*, prin *cultul* și prin *grija* noastră față de ele, se pot transforma în *adevărata forță de viață*. Nu numai trecutul obșteșc, național, însă ci și trecutul *local* trebuiește însuflețit și transformat în izvor de viață și de orientare.

Fiecare oraș își are trecutul lui aparte, și, acest trecut, reprezentat prin oameni cari au muncit, au gândit și au simțit într'însul trebuiește veșnic chemat înaintea noastră, pentru ca nimic să nu se piardă din ceea ce se ține de noi, de viața noastră, de sufletul nostru.

Cu aceste gânduri, voi căuta acum să desprînd din trecutul apropiat al Craiovei, figura de poet a lui Traian Demetrescu, pe care lipsa noastră de iubire și de înțelegere față de ceea ce a fost și față de ceea ce-a trecut, l-a coborît tot mai mult în rîndul ființelor uitate.

În necurmatul vîlmășag al vieții de azi, în goana pripită care doboară pe cei slabi și ridică pe cei tari, în violenta întrecere de ambiții și de porniri egoiste, cine să-și mai aducă aminte, că odată, nu de mult, a trecut prin orașul nostru un visător, un boem, un trubadur înfrățit cu cântecul, care niciodată nu s'a amestecat în vîlmășagul luptătorilor, fiindcă era un suflet *plăpînd*, niciodată n'a intrat în goana cea mare, fiindcă era din lumea celor *slabi* și niciodată nu s'a luat la întrecere cu cei ambițioși, fiindcă drumul pe care mergea el, era un drum pe care nu se poate merge decît *singur*. Cine să-și mai aducă aminte, c'a trecut printre noi un tînr, căruia în graba noastră, n'am avut timp să-i dăm *nimic*, dar care, în scurta lui trecere printre noi, a avut destulă vreme, ca prin cea ce-a scris, prin cea ce a gândit el și prin cea ce simțit, să ne împartă la toți *fărîme divine* din sufletul lui.

Ce a fost viața lui Tr. Demetrescu? A fost o luptă, o mare și dureroasă luptă, fără ca el să fi fost un mare luptător.

La vârsta de 15 ani părăsește băncile școlii și e așezat ca angajat comercial în magazinul unui negustor. După câteva luni petrecute în această prozaică îndeletnicire, pleacă la Bu-

curești, unde intră ca redactor la revista *Literatorul* și-și împarte colaborarea la mai multe ziare din Capitală. Un șir de câțiva ani, îi petrece, rînd pe rînd, când la București, când la Craiova. Aci, în 1888, alături cu dl G. D. Pencioiu, întemeiază *Revista Olteană*, care durează doi ani și-n care neobositul și nefericitul pribeag desfășură o neînchipt de bogată activitate literară, bogată pentru vârsta lui și pentru împrejurările vitrege în care era silit să trăiască. Cei cari l-au cunoscut în această vreme, ni spun că era o fire *entuziastă, veselă, comunicativă* și foarte *încercător* în planurile tinereții sale.

Revista literară al cărui plan îl făurise cu doi ani înainte de apariție, i-a smuls tot entuziasmul și toată puterea de muncă a idealismului său tînr și curat.

Realizarea planului, însă, aduce repede după sine cele mai crude desamăgiri și cele mai înverșunate fulgerări împotriva burghezilor, cari, se vede, nu erau tocmai convinși de necesitatea unei reviste literare. Dacă această revistă n'a putut prinde rădăcini în mediul burghezesc al Craiovei, ea a avut, totuși, meritul de a scoate la iveală talentul sigur și real al lui Tr. Demetrescu. După încetarea revistei, copilul pribeag al Craiovei se duce din nou la București, unde intră pentru câțiva vreme în valurile gazetăriei. De aci înainte încep paginile cele mai triste ale vieții sale. În pieptul lui se strecoară tăișul acelei boale, care nu iartă nici odată și care e bună prietenă cu sufletele gingașe ale poezilor plăpânzi. Veșnic îl stăpânește frica de moarte. Viața dezordonată

cest stomac și în proporțiile lui noi citim înțelesul înfiorător al blestemului ce paște fericirea tuturor neamurilor din țară. Budapesta e un înfricoșat simbol pentru noi națiunile nemaghiare și noi deslușim bine minciuna strălucirii lui orbitoare. Ne spune acest simbol de-o ocrotire vitregă, de o râvnă haină ce ne seacă forțele și ne fură agoni-seala săracă pentruca s'o îngrămădească în Babilonul visurilor imperialiste, și ne mai spune încă de-un drum greu și lung pe care trebuie să-l facem luptând cu o extremă încordare de forțe și care să ne aproprie și pe noi de înțelegerea mării importanțe ce residă în creierea astorfel de rezervoare pe seama forțelor naționale.

Avântul orașului Budapesta, această capitală a vieții naționale ungurești, trebuie deci să trezească în noi un îndemn de o supremă reculegere de forțe și de angajare a lor la planuri de muncă mari și serioase.

O interpelare în chestia Rutenilor. În presa străină de dincoaci se agită de câteva săptămâni situația Rutenilor din partea de miază-noapte a țării, cari de-o vreme încoaci sunt lăsați pradă invaziunii evreilor galișieni. În lungul șir de articole ce s'au scris, s'au desvâlit lucruri senzaționale, ce privește abuzurile administrative comise în paguba populației de bastină și a uzurei care a rulat aproape toată partea de miază-noapte a țării. Desvâlrile acestea au trezit o întreagă furtună de discuții și pe tema aceasta s'au scris și câteva studii.

Bazat pe aceste desvâlriri, deputatul Huszár, în ședința de ieri a Camerei a adresat ministrului de justiție o interpelare citind și câteva pasagii din cărțile referitoare la situația Rutenilor și atrăgând atenția ministrului asupra corupției fără pereche a funcționarilor administrativi și a sistemului nelimitat de uzură.

În culori vii schițează pustirea cauzată printre Ruteni de evreii din Galiția și întinsele falsificări ale cărților funduare, comise în favorul acestor din urmă. Invaziunea Cazarilor a început să fie primejdioasă pentru țara întreagă, căci rolul de locuste s'a întins în parte și de-asupra părții de mijloc a țării săcătuiind și demoralizând pătura populației de mijloc. Cere apoi guvernului să se declare pe față dacă are cunoștință despre mizeriile sociale ale acestui ținut, și dacă da, atunci

să spuie ce măsuri intenționează să iee contra abuzurilor administrative și judiciare și cu ce mijloace va reprima dezastruoasa operă a uzurei și a invaziunii jidovești.

Cele desvâlite în interpelarea de ieri ne privesc în mare parte și pe noi, căci întreg Maramureșul, cu locuitorii săi Români; s'feră de aceleași dureri și Români poate sânt înzecit așa de greu loviți, considerind marea de străini de cari sânt încunjurați. Căci pe lângă lupta pe terenul economic Români maramureșeni mai susțin una, nu mai puțin însemnată, pe tema națională și politică. De aceleași dureri învechite sângeră și Bihorul înghenunchiat de lăcomia strălănimului și nevoile sărăciei. Pentru ei însă nu și-a ridicat nici de astădată nimeni cuvântul.

Ministrul de justiție Székely răspunzând la această interpelare a spus că guvernul își va face necondiționat datoria, dar numai atunci când va avea în mână dovezi sigure, căci singuraticile abuzuri nu se pot generaliza, iar dispoziții speciale nu e aplicat să iee, căci din punct de vedere juridic Ungaria nu poate fi împărțită în ținuturi speciale. Despre eventualele hotărâri ce se vor lua, guvernul va raporta de altcum la timpul său.

Acesta e răspunsul ministrului de justiție. Și nici nu se putea aștepta luarea unor grabnice măsuri de îndreptare, mai ales fiind vorba de un element renitent, care cu toate sforțările și volnicile n'a putut fi cotropit până acum de valurile maghiarizării.

Din comisiile delegaționale. La conferința comisiei delegației austriace, pentru afacerile țărilor anectate ținută ieri Miercuri s'au luat în discuție și chestiile de drept public, cari ating Austria și Ungaria cu privire la Bosnia și Herțegovina, asupra cărora Ungurii își formulează drepturi excepționale în baza trecutului istoric și al sancțiunii pragmatice.

Delegatul Redlich a arătat că aceste pretențiuni ale Ungurilor sunt nejuste, neavând nici o bază istorică și de aceea crede că acum este mai bine venită ocazia ca parlamentul austriac să respingă pentru totdeauna pretențiunile Ungurilor. Propune un proiect de moțiune, al cărui rezumat e următorul:

Parlamentul protestează cu toată convingerea în contra interpretării proiectului de lege maghiar referitor la lărgirea drepturilor Suveranului asupra provinciilor anectate, conform căruia regatul maghiar i s'ar compete drepturi excepționale asupra provinciilor. Parlamentul ține să constate că relațiile de drept între Ungaria și provincii sunt aceleași cu ale Austriei.

De încheiere se dă expresie părerii, că n'ar fi oare consult ca parlamentul să protesteze contra pretențiunilor maghiare într'un memorandum adresat împăratului?

Relațiile austro-ruse. Ziarele vieneze au lansat, încă ieri, știrea că noul ministru plenipotențiar rus dela Viena, Giers, a primit o misiune directă pentru îndulcirea cât mai mult a relațiilor diplomatice austro-ruse. Azi aceste relații sânt corecte și mai rămâne să se facă și intime. Din isvor semioficios știrea aceasta se confirmă azi ca fiind adevărată.

Camera. Multele rane ce a primit reputația decedatului guvern coaliționist din partea oratorilor guvernamentali, la discuția băncii, au trebuit în sfârșit pansate cumva și astfel vorbirea fostului secretar general la comerț, a lui Szterényi, leader-ul coaliționist, a fost așteptată azi cu oarecare interes. El s'a silit însă să desmintă toate așteptările ceace i-a și succes. Căci debutul acesta mult așteptat n'a stârnit nici o emoție. L'a precedat Ivanka, orator din opoziție și el. Din pricina unei indispoziții neașteptate acesta a fost silit însă să-și curme discursul și să se mărginească a refuza proiectele. Szterényi n'a fost nici el cu mult mai norocos, dupăce prea și-a dat silința să păstreze o atitudine imparțială.

Față cu acuzațiunile guvernamentalilor și în special cu ale lui Hegedüs Loránt, declară că pactul din 1907 n'a fost mai pe jos decât pactul Szél-Körber. Dacă în 1907 coaliția ar fi înfăptuit teritorul vamal autonom, ar fi adus o gravă atingere celor mai vitale interese ale țării. Coaliția a reușit să afirme în toate convențiile cu străinătatea caracterul specific al statului ungar: înșiră apoi punctele pactului ungaro-austriac dela 1907 și cearcă să justifice politica guvernului coaliționist. A fost ascultat fără interes atât din partea opoziției cât și din partea mamelucilor.

Flota austro-ungară și italiană. Interviewul admiratului Montecuccoli referitor la dezvoltarea flotei noastre a produs mari surprinderi n cercurile politice din Italia. Un ziarist din Roma a cerut unele lămuriri dela admiratul flotei italiene, Bettolo, care a spus că dezvoltarea armatei italiene și austro-ungare se face fără amenințare reciprocă. În ce privește marina Italia este mai bine echipată. Proporția flotei între cele două state este de 130:100 în favorul Italiei. Dar dacă Austro-Ungaria va realiza planurile mării flotei,

a Capitalei fi distrusese puterea de rezistență a organismului și existența lui se transformă într'o veșnică tânguire. Simțurile capătă o neobișnuită putere de impresionabilitate.

Un prieten al său ne povestește „că atingerea unei rochii îi pricinuia sguđuirii nervoase violente”; lipsa unei țigări îl făcea să plângă; pe stradă îi era totdeauna frică să nu dea ochii cu moartea; durerile de piept îl chinuiau fără milă și veșnic doria soarele, acest amant al oficioșilor.

Un capitol din romanul lui Dostoievski, *Pauvres Gens*, îl impresionează puternic, încât scena aceea, în care scriitorul rus ne zugrăvește înmormântarea unui student sărac, îl obsedează continuu, îi învâluie sufletul într'o tristete copleșitoare și-l face să sbucnească în hohote de plâns. Cu toată boala care-l săpa însă și-l distrugea clipă cu clipă, Traian Demetrescu lucra mereu. Câteva rânduri, cîte din scrisorile lui din această vreme a anului 1894, au darul să ni-l înfățișeze pe leplin.

Iată o scrisoare a lui, trimisă din Craiova unui prieten gazetar din București.

„Sânt obosit, sătul de zgomot, de spectacole sufletești meschine, de multe altele, așa că dacă mi-aș asigura o modestă resursă materială mi-aș păstra liniștea de aici. Prepar o carte pentru toamnă; am început de-o lună și-am scris abia 15 pagini. Cred s'o termin în vre-o singurărată.”

E vorba de „Iubita”.

Dintr'altă scrisoare:

„Sânt în dureroasa căutare a unei sume de

bani, ca să plec aiurea. Cei dela (*) — e vorba de un ziar — s'au purtat cu mine... mai bine tac. În această biată țară, poți fi — și-o spun încet — băcan, cismar, ministru, orice, dar nu poet...”

„Sânt obosit, bolnav, amărit și într'o groaznică lipsă; *Viața* iată *critical* crud, de care în adevăr mă tem. De nu mi-ar fi rușine te-aș ruga să stărui să primesc cei zece franci.” (Pentru o nuvelă publicată în *Evenimentul literar*).

În vacanța anului 1894, izbuti să plece la Reichenhall.

Petrecerea în aerul întremător al brazilor îl fac să fie mai vesel, mai optimist. Iluziile îi cuceresc din nou sufletul și scrisorile lui devin glumețe. Iată, de pildă, una:

„Iubitul meu, te-am uitat puțin: sânt printre munți, printre arbori, printre cele mai variate și mai frumoase flori. Aici proprietarul, vecinii, amicii necunoscuți, cerșetorii, îți oferă numai buchete.

Am uitat: praful și murdăria din țara mea, dușmanii și proștii, gazetele și goana după Măruntelu, amicii chiar. Pe la voi tot polemici, tot teorii asupra artei pentru artă?... Sărmanii, sărmanii mei frați de liră și de sărăcie!... Cum nu e cu putință să v'aduc aici, tristă caravană de luptători!...”

Zilnic lucrez 4—5 ore la carte — asigură pe moralisții noștri că nu va mai fi vorba de mine într'înșă, pe care sper s'o public la toamnă.

Doi geniali colaboratori îmi dau concursul lor: Singurătatea și Munții.

Români de aci mă plictisec. Fiindu-le cunoscut, măucid cu discuții politice sau cu confidențe insipide. O căpităneasă din Focșani era să exclame: sălbatecul! când a auzit că nu știu să joc valsul. Un burghez milionar mi-a adus vestea că guvernul se clatină. Dar ce-mi pasă mie!... O văduvă din București — pst! discreție, — mi-a oferit un admirabil buchet de floarea Alpilor. Și-a adus aici un volum din *intim*. Ho! ho!... Iar într'o zi după amiază, — hm! hm!... (asigură pe V... că nu voi scrie nimic despre aceasta ca despre țărâna din pădure...) ”

...”Se tusește, se respiră aer curat și se bea lapte. Bolnavii sânt nenumărați, unii își fac rău văzându-i... Eu mânânc bine, beau multă bere de München. — Domnule! — am devenit trandafir, dar sunt tot anemic, am insomnii și uneori depresii nervoase bruști. Doctorii m'au oprit de a lucra și mi-au recomandat să ascult mult muzica Orchestră admirabilă într'un parc imens. Doctorii mi-au spus să nu stau în țară la iarnă, — sunt vesti de moarte?...”

Reîntoarcerea în țară îl doboară din nou în brațele melancolii. Următoarele scrisori ale lui ne descopăr sbuciumul sufletesc în care își petrece viața. Sunt din iarna anului 1895.

Scrisoarea ta din urmă mi-a făcut mult bine moralmente; am citit-o cu întreruperi căci în bătea inima grozav. E peste putință să-ți spun în ce hal de slăciciune am ajuns cu nervii și cu inima. Nu, nu, nu, sunt făcut pentru a trăi. Cei cari mi-au exprimat simpatii și entuziasm, cred că nu se îndoesc de

atunci flota italiană va rămănea în urmă. Intărirea flotel oricărui stat nu însemnează încă conflict diplomatic și de aceea este greșit a se crede în izbucnirea unui conflict austro-italian.

Povestea solidarității.

— O nouă contribuție. —

La începutul anului 1902, 26 tineri au pornit, în ziua de Crăciunul românesc o nouă foaie, „Libertatea” dela Orăștie, chemată să dea impuls nou vieții noastre românești încătușate în lanțurile unei neactivități oficioase.

Programul tinerilor îl cunosc cetitorii noștri. E programul pe care îl mărturisesc și ziarul nostru și-l mărturisesc toți cei ce scriu la el și o susțin: *muncă pozitivă*.

Reproducerem, cu toate aceste, din nou cuvântul pe care cei 26 de tineri l-au adresat cititorilor:

„Direcția politică, al cărei reprezentant fruntaș a fost și regretatul Dr. Rațiu, nu se mai poate susține. Ori cum și ori cât se vor opinti doctrinarii noștri, situația în care ne aflăm pretinde, în mod imperativ, căutarea și aflarea mijloacelor de sanare... Astăzi neorientarea este ca nealțădată. *Solidaritatea politică a oamenilor noștri politici este o frază deșartă, cu care le place a se amăgi*. În realitate ea numai în nelucrare se manifestează. Când e vorba de a nu face nimic, suntem de perfect acord. A persista însă mai departe ar fi cea mai mare crimă față de națiune. Trebuie să ne aruncăm în luptă, căci numai prin luptă ne putem ralia. *Și decât să ne suprimăm convingerile noastre în viitor, mai bine să ne desfacem de aceia, pentru cari idealul e, de a nu face nimic și cărora supremă înțelepciune este a sta locului*. Cu aceasta datorăm principiilor noastre și binelui poporului... *De dragul formelor, nu vom jertfi niciodată esența*”.

Cuvântul acesta bărbătesc și sincer a găsit răsunset viu în cele mai

largi pături ale poporului românesc. Presa românească a salutat noua mișcare în articole călduroase, numai „Gazeta Transilvaniei” i-a numit trădători.

Cel dintâi ziar care a salutat noua mișcare a fost ziarul nostru „Tribuna”, pe-atunci încă „Tribuna Poporului”. În numărul său dela 30 Decembrie v. a publicat o călduroasă „Salutare tinerimei” scriind:

„Dar de Crăciun ne-ați adus. Mulțămită și salutare vă zic vouă, tineri români... Iată v-ați adunat să ridicați din nou mândrul nostru tricolor.

Iată s'au adunat.

Și ce cuminte sânt și ce buni și ce înțelepți! Voi simțiți pulsul poporului și ați prins cărarea pe care el vă urmează. Că poporul românesc vrea să trăiască.

Iară viața e luptă. Muribunzii gem și babele plâng, ologul așteaptă să-l ridice altul și orbul pipăe în întunec. Bărbatul viguros se uită înainte și răzbește spre viață „si fractus illabatur orbis”!

Voi ați pornit la luptă. Cu voi e întreg neamul românesc. Nu sânt mai înțelept decât voi și într'un chip ne iubim neamul, dar sânt totuși îndrăzneț și nu vă sfătuiesc, ci vă rog: nu priviți îndărăt ci — tot înainte.

Mă veți înțelege.

Viața unui popor nu este legată de hârtie, nici de cărți, **nici de programe**, nici de ordinațiuni ministeriale, **nici de sofisteria proștilor**, **nici de clătina din cap a înțelepților**. Viața e viață. Poporul românesc vrea să trăiască viață românească. Iată sigurul program politic nemuritor al nostru. Iară pentru a ne asigura această viață românească, noi nu vom cere permisiune dela „Inaltul guvern”, și nici dela domnul fisolgăbirău din Șunturug, ci ne vom trăi viața aceasta!

Nu ne vom lega însă nici de formele doctrinare ale unei organizațiuni teoretice... Dela nimeni să nu așteptăm nimic. Cine nu poate trăi din sucurile vieții sale proprii, acela e copt pentru moarte... De nu vom avea pu-

tere de viață în noi, va trebui să perim, *măcar să ne legăm de gât săpat în aramă programul cel mai înțelept din lume...*

La luptă deci tineri români. **Aveți dreptate!** Lăsați-i în voia Domnului pe cei slabi ori răi ori proști. Ce-ți pasă de potrivnici! Tu luptă și mergi — înainte. *Românii tineri porniască înainte! Că bătrînii vor murmura, vor da din cap și din umeri. Cel lipsit de duhul vieții românești vor șopti... Ci voi lăsați-i în voia Domnului și nefericirea vieții lor ferice să nu vă turbure gândul...*

Voi veți readuce în mijlocul nostru o nouă viață. O spun de ani, să nu stăm locului. Apa care, oprită în cale, nu știe să-și croiască o nouă matcă, se face mocirlă, mormânt de mortăciuni. Ci uite, cum părăiașul în mii de cotituri încunjură rădăcinile tari și bolovanii nemișcători și curge înainte vesel murmurând, limpede și răcoritor. Așa să faceți și voi tineri români...

„Cuminiți, înțelepți și buni” au fost tinerii cari au pornit spre o nouă viață.

„Cuminiți, înțelepți și buni” au fost tinerii cari au spus că „*Solidaritatea politică a oamenilor noștri politici este o frază deșartă, cu care le place a se amăgi*”.

„Cuminiți, înțelepți și buni” au fost tinerii cari au declarat că „*Și decât să ne suprimăm convingerile noastre în viitor, mai bine să ne desfacem de aceia, pentru cari idealul e de a nu face nimic și cărora supremă înțelepciune este a sta locului*”.

„Cuminiți, înțelepți și buni” au fost tinerii cari au declarat că „*Că de dragul formelor nu vom jertfi niciodată esența!*”

Și pe acești tineri „cuminiți, înțelepți și buni” i-a rugat autorul articolului citat mai sus să meargă înainte, să nu le pese de bătrînii cari vor murmura și vor da din cap și umere; să nu le pese nici de cei slabi, ori răi, ori

bunele mele sentimente față de ei. Mi-e așa de binefăcătoare iubirea oamenilor!

Cât sufăr nu e chip să-ți arăt în câteva fraze. De-și se observă o îmbunătățire ușoară, totuși zilnic mă amenință simptome de hemioptisii. Ah! sângele meu, sângele meu sfânt!... îmi pare rău de el, mai mult decât unui avar de milioanele lui risipite. Era roșu, cald și frumos, sângele unui om de 29 de ani, sânge de tinerețe, sângele meu scump! Cine mi-l va reda? El mă făcea viril și vesel, el îmi hrănea creierul în nopțile mele de cugetare și de lucru.

Vărsasem atâtea lacrimi în viața asta, trebuia să vărs și Mări de sânge. — Și pentru ce? Înțelegi tu, simți tu, aiurarea asta a mea tristă?”

În luna lui Marte 1895, dorința lui de aer și de libertate îl duce la Solca, sperând să-și regăsească sănătatea. Nu stă însă de cât foarte puțin și vacanța o petrece în Craiova stăpânit de nostalgii obsedante, visând mereu o altă țară, o altă lume, un alt cer. Era un visător incorrigibil. Planuri noi încolțau în mintea lui cuprinsă de aiurări și ultimele luni sânt o continuă legănare între viață și între moarte.

S'a stins în primăvara anului 1896, luna lui April.

Iată viața lui Traian Demetrescu, viață impletită din entuziasm și desiluzii, din muncă și din sărăcie.

Din scrisorile rămase de pe urma lui, din amintirile povestite de către prietenii lui, și mai ales din opera lui literară, care e o operă

personală, încărcată cu *subiectivism*, avem destule amănunte cu ajutorul cărora să reconstituim portretul psihologic al acestui scriitor.

O *sensibilitate extremă*, așezată într'un corp de-o constituție *subredă* — iată isvorul, pe de-o parte, al talentului său artistic, iar pe de altă parte al nefericirii sale în viață. Sufletul lui nu se bucura de-o alcătuire armonioasă. Insușirile sale de simțire ocupau prea mult loc în acest suflet plâpând, croit pentru o viață de *contemplare*, și nici de cum pentru o viață cu asperități, cu brutalități și cu josiții.

Era, prin urmare, înrînsul o *sensibilitate anormală*. În legătură cu această sensibilitate, mai era înzestrat și c'o rară *putere de observație*, pe care știa s'o îndrepte atât înlăuntrul sufletului său, cât și în afară, asupra lumii înconjurătoare. În fața acestei puteri de observație, fiecare lucru din natură căpăta viață, căpăta suflet, căpăta *înțeleș*. Un arbore tăiat, o frunză vestejită, o biserică veche, o casă dărămată, sânt pentru el izvoare de nesfârșită emoție. „Între lucrurile din natură și inima mea, — mărturisesc el — sânt legături atât de profunde, în cât nu rareori, o frunză căzând, un buchet de flori vesteșede, m'au făcut să sufăr mult”.

Observația naturii e legată întotdeauna cu un sentiment de iubire, de duiosie sau de durere.

Pentru el lumea înconjurătoare îi oferă în fiecare clipă un prilej, un motiv de gândire, de reflecție, de simțire.

Nu numai natura, prin urmare, o observă el cu atenție, cu minuțiozitate, ci și propriile sale stări sufletești. Tot ce se mișcă în sufletul său e *observat* și *analizat* cu o grijă aproape bolnăvicioasă.

Elementul contemplativ și elementul mediativ — sânt cele două aspecte caracteristice supt cari ni se înfățișează personalitatea psihologică a lui Traian Demetrescu.

Cu aceste însușiri sufletești, firește, — că nu era sortit să fie un om fericit în viață.

El era menit să facă parte din lumea celor învinși. Între mediul social și între sensibilitatea lui bolnăvicioasă a fost întotdeauna un conflict adânc, care-l făcea să fie nemulțumit — nemulțumire ridicată până la treapta celui mai pronunțat pesimism.

Nu putea să guste fericirea acest om, care se dosea într'o viață potrivită cu concepțiile lui idealiste și care, bolnav fiind, își analiza în fiecare clipă mersul triumfal al boalei sale.

O întrebare acum, pe care și-au pus-o mulți:

E societatea noastră răspunzătoare de nefericirea lui Tr. Demetrescu? Răspundem. Nu! Nu e răspunzătoare, fiindcă nefericirea lui își găsește explicație în însăși alcătuirea lui sufletească. El singur a spus: „Să mă fi născut oare blazat, cu o rană în suflet?”

Iată o întrebare la care n'ași putea răspunde așa de lesne. *Dar știu că în lupta vieții*

proști... Căci tinerii aceștia aveau dreptate!

Așa a salutat proclamația dela Orăștie — dl *Vasile Goldiș*, autorul articolului citat, actual director al ziarului „*Românul*”...

Pe toate fețele.

De Ion Gorun.

Despre statistică s'a spus, că se poate dovedi cu ea orice; numai să știi cum s'o învârtești, cum să operezi cu cifrele, — și afacerea e aranjată. Unii au spus și despre canoanele bisericești că ar prezenta aceiași elasticitate, uneori comodă, dar alteori pricinuitoare de mari dispute și vrajbe; ai putea să dovedești adică, cu citate din ele, despre orice reformă că e canonică, sau anticanonică, — și despre orice înalt slujitor al bisericii că face să fie caterisit cu răii, — sau vrednic este să fie categorisit între sfinți.

Acestea vor fi sau nu vor fi așa, — nu e de competența noastră să ne amestecăm. Dar nu credem că ar putea să fie ceva mai variabil ca mânuire în toate chipurile, decât acel rezultat al experienței, al „înțelepciunii popoarelor”, care sunt proverbele locușunilor, zicătorile, pildele și cum se mai numesc.

Oricine poate să găsească, în acea comoară de citate, câte unul pentru felul său de a vedea, oricare ar fi felul acela. Nu e nimic ce nu poți să justifici cu un proverb cu o zicătoare, cu o pildă, din câte lucruri poți să săvârșești pe lumea asta, din câte atitudini poți să iei față din viață și față de oameni, din orice linie de purtare și-ai alege, fie îndeobște, fie în împrejurări anumite.

Așa, de pildă, s'o iau chiar de aci de unde am ajuns. Dacă aș mai lungi introducea aceasta, aș putea să zic: s'o luăm încet fiindcă „graba strică treaba”; dar dacă

am venit puțin înarmat. De sigur, n'a fost să fac parte dintre învingători”.

Dar era societatea datoare să-l facă mai fericit? Era: Mai ales societatea Craiovei, societatea aceasta a banului, a bogăției.

Să trecem acum dela viață, la opera lui Traian Demetrescu.

Onorat auditor, un om, a cărui viață a fost o continuă pribegie, dintr'un loc într'altul, iar când nu a fost o pribegie a fost o viață de singuratică meditație — nici nu putea da decât o operă *încărcată de subiectivism*, pe care dacă vrem s'o caracterizăm, sau mai bine, s'o definim, cea mai complexă definiție ar fi aceasta: *natura și viața văzută dintr'un suflet printr'un temperament*. Pretutindeni în opera literară a lui Tr. Demetrescu, îl vom găsi pe el, vom găsi sufletul lui, temperamentul lui. *Cele două romane* ale sale sunt un fel de autobiografie, în care viața lui, cu toate crizele și cu toate suferințele ei, e trăită de niște eroi plămădiți din același aluat sufletesc ca și el. „Priveliște din viață” sunt imbibate cu felul lui de-a privi, de-a simți și de-a înțelege viața. „Intim” e un carnet de note, de impresii, în care toate senzațiile primite din sânul naturii sunt însemnate și analizate în chipul cel mai minuțios cu putință. *Emil Corbescu*, eroul

prefer s'o scurtez, găsesc și atunci un proverb cu care să mă justific: »vorbă multă, sărăcie.«

— »Ce poți face astăzi, nu lăsa pe mâne«, îmi zice îndemnul de a continua și de a stârși cronică aceasta. Dar dacă n'aș avea destul chef de lucru, aș putea să ripostez: stai frate, că »cu încetul se face oțetul...« Atâta numai, că n'aș vrea să iasă cronică prea acră.

Îți place, sau nu-ți place, cum începe un lucru, îți zici, încântat, sau desiluzionat: »ziua se cunoașe de dimineată«; dar dacă s'a întâmplat să te înșeli în aprecierea d-tale, găsești și atunci scăparea: »să nu judeci ziua până n'a apus soarele«.

Mai ales pe vremea de campanie electorală are trecere multă zicătoarea: »vorba dulce, mult aduce«; asta e când aduce cu adevărat ceva; dar dacă se întâmplă s'o sfeclești, atunci are și adversarul cu ce să-ți riposteze: »toată pasărea pe limba ei piere!«

»Tăcerea e de aur«, — o fi și asta ceva; dar: »până nu țipă copilul, mă-sa nu-i dă să sugă«.

— »Calul de dar nu se caută în dinți«, — nu; dar troienii tot ar fi făcut bine să examineze ceva mai de aproape faimosul cal de lemn înainte de a sparge zidurile ca să-l aducă în cetate; căci: »mă tem de greci și când aduc daruri«, a spus marele preot al Troei Laocoon; — spre nenorocirea lor, troienii au ascultat de prima din aceste două zicători, probabil fiindcă Virgil n'o născocise încă pe a doua.

Indemnul la filantropie se cuprinde în zicători ca: »Nici un bine nu e pierdut«, — »nici o faptă fără răsplată...« Dar răii neastâmpărați au născocit și ei: »fă bine și așteaptă rău«, — »pe cine nu-l lași să moară, nu te lasă să trăiești...« Așa că, ori de te lasă inima, ori de nu te lasă, să faci binele, în comoara înțelepciunii popoarelor justificarea și-o găsești deopotrivă.

— »Picătură cu picătură se face lacul«, zice avarul strângându-și bănișorii pe fun-

principal din „Iubita”, e un cugetător singuratic, o fire adânc simțitoare, un visător, un idealist.

Fiecare impresie venită din afară, lasă urme adânci în sufletul lui. Totul e privit dela înălțimea unui idealism extrem. *Emil Corbescu* e un *anormal*, care niciodată nu se va putea împăca cu realitatea vieții, fiindcă are o altă croială sufletească decât majoritatea oamenilor.

O femeie se ivește în calea lui — și aceasta apariție îi deschide perspectivele largi ale unei iubiri infinite.

Totul însă nu e decât un simplu *accident*. Femeia uită repede clipele de iubire — și Emil e lăsat zdrobit la mijlocul unui drum presărat cu iluzii.

Avem, prin urmare, în eroul acestui roman tipul *neadaptatului social*. Toată drama care se leagă de sufletul *neadaptatilor*, de sufletul *învinșilor sociali* — o avem predată în paginile acestui roman dureros. Vedeți, Emil e profesor de liceu. Existența materială a vieții îi e asigurată și cu toate astea e un nefericit, un nemulțumit. De unde această nefericire! Fără îndoială că izvorește din structura lui sufletească deosebită. E multă asemănare între

dul lăzii; »să aduni la tinerățe ca să ai la bătrînețe«, să fii cruțător, căci »dacă dai n'ai...« — Dar risipitorul: — »C'un rac, tot sărac«, — »odată trăiește omul« — »ce-am avut și ce-am pierdut!...«

Lașul își justifică atitudinea prudentă în toate împrejurările, zicând: »Capul plecat sabia nu-l taie«, — și »decât leu mort, mai bine măgar viu«. — Dar inimosul, mândru și îndrăsnit, are și el citatul lui: »Decât un an cioară, mai bine o zi șoim!« — »Unde-i unul nu-i putere«, — zice acela care încercând un lucru nu-i merge și dori ajutorul deaproapelui. Dacă însă se întâmplă să nu iasă afacerea după dorință hop cealaltă zicală: »Unde-s multe moașe rămâne copilul cu buricul netăiat«.

— »Piatra care se rostogolește nu prinde muschiu«, pilduiește omul așezat neastâmpăratului; dar și acesta e numai decât gata cu riposta: »Fierul care stă pe loc, rugă nește«.

— »Cei în mână nu-i minciună«, — și »nu da vrabia din mână pentru cioara din par«, — căci »mai bine azi un ou decât mâne un bou«, — zic toți cei chibzuți prudenți și circumspecți. — Dar când abate s'o mai ia și pe coarda cealaltă, găsesc și acolo zicătoarea: »cine nu îndrăznește nimic, nu dobândește nimic...«

— »Obraznicul mănâncă praznicul!« — Norocul al celor îndrăzneți! — Da, așa este; dar dacă se întâmplă s'o pățești, atunci cine e de vină că nu și-ai adus aminte cum tot înțelepciunea popoarelor spune: »tot ce faci, fă cu socoteală și gândește-te la sfârșit«, căci »cine sare multe garduri mai nimerește și în câte un par...«

— »Ori Stan, ori căpitan«, — se avântă câte unul; altul însă, care preferă s'o mai domol, se gândește la sfatul: »ține ca lea de mijloc...«

Dela părinți la copii se pot întâmpla tre lucruri: sau să fie și copii tot la fel, sau să întrecă, într'o destoinicie sau alta, într'o ștregărie sau alta, pe părinții lor, sau să sfârșit să însemneze o decădere a speci-

acest erou al lui Tr. Dem. și între „Dan” și „Vlahuța” — și am putea adauga, între „M. colae Manea” al lui Sadoveanu.

Alături de Emil însă, mai avem și alți caractere, tot așa de bine zugrăvite.

Maria, — înfățișează femeia nestatornică pentru care iubirea e un simplu accident.

Cerbureanu, e tipul burghezului practic.

Mișu Dorescu, reprezintă pe arivistul politic, lipsit de scrupulozitatea unei conștiințe severe. Toată viața noastră politică e plină de acești *Dorești*, al căror ideal e să te dai totdeauna după împrejurări.

Romanul acesta al lui Tr. Demetrescu, prin mărime, nu e numai o pagină închinată *iubirii ideale* — ci e și o pagină cu observații sociale de-o netăgăduită valoare.

(Sfârșitul va urma).

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,
Arad, viz-à-viz cu casa comitatului.
Palatul Fischer, Etz. Poarta II.
Consultatii dela orele 8—12 s. m. și 3—6 a. p.

RETAY és BENEDIK,

— stabiliment de articole bisericești —

Se expedează pentru prețuri solide aranjamente complete pentru biserici, odajdii, porți, stihare, potire, policandre și candelabre, candelnițe, iconostasă și icoane sfinte etc. Lucrează iconostasă, altare, jertovnice, amvoane, icoane portative etc.

BUDAPEST, IV. Váci-utca 59.

Preț-curent, preliminar, sau desennuri se trimit la dorință.

sau a spiței, o degenerare, o corcire. Toate trei cazurile înțelepciunea popoarelor le-a prevăzut în pravila ei. Dacă se întâmplă cazul dintâi zice: »așchia nu sare departe de trunchiu»; — dacă se întâmplă al doilea: »capra sare masa, iada sare casa», — dacă se întâmplă al treilea: »Ce folos că tată-său a fost Domn, dacă el nu e om!...» Astfel, n'ai cum s'o prinzi cu minciuna, comoara aceasta de pilduri, întâmple-se orice s'ar întâmpla.

Până ești tânăr zici: »Omul dacă îmbătrânește...» Iar dac'ai îmbătrânit tu însuși, îți aduci aminte de vorba: »Cinstește pe bătrâni, căci poți fi și tu bătrân...»

Rătăcitorul prin lumea aceasta citează zicătoarea: »Acolo mi-e patria unde mi-e bine.» Dar patriotul zice: »Acolo mi-e bine unde mi-e patria,» căci: »fie pâca, cât de rea, tot mai bine în țara mea.»

Democratul zice: »Opinca-i talpa țării» și »Peștele dela cap se strică», dar conservatorul: »unde nu-i cap, vai de picioare», și »nu clădi casa ta pe nisip.»

Întâlnești pe unul și zici, și crezi: »Cum e turcul și pisolul...» Mai apoi însă, dacă te-ai înșelat, îți ceri iertare: »Aparențele înșală». — »Haina face om», ai zis întâi, — dar apoi îți ai adus aminte că: »nu haina face pe călugăr», — și desigur această zicătoare nu s'a născocit anume numai pentru călugări.

Dar să mai lăsăm și altora să continue cu pildurile acestea. Noi să sfârșim cu anecdota care credem că arată, mai bine ca orice, cu câtă grijă trebuie să fim seama de faptul că nu toată lumea se conduce după unele și aceleași... proverbe:

Un ovreiu trece pe stradă; dintr'o curte, un câne se repede la el cu lătrături furioase. Ovreiul tuști pe trotuarul din față. Acolo, un trecător îl întâmpină: — Ce te sperii, fricosule? Nu știi tu proverbul: »Cănele care latră nu mușcă? — La care ovreiu, cu o multă adâncă filosofie, i-a răspuns:

»Ba iu știu pruverb; da' nu știu dacă știe și chine.»

Dela „Asociațiune“.

Comitetul central în ultima sa ședință, ținută în 21 Ianuarie a. c., a primit o nouă fundațiune de peste 100 de mii de coroane dela fericitul Dr. Gligore Sândeau. Conform dorinței fondatorului din o parte a venitului acestei fundațiuni se vor împărți burse studenților dela școalele secundare și superioare, iar o parte se va întrebuința pentru alte scopuri culturale și de binefacere, pe cari le va hotărî mai târziu comitetul central. Fapta fericitului fondator se laudă de sine și credem că întreaga obște românească îi va pomeni cu pietate numele în toate vremurile.

În aceeaș ședință, dl secretar Octavian C. Tășăvanu a raportat că, în urma apelului ce l-a făcut biroul central, s'au înscris, până în 21 Ianuarie a. c., 4751 de membri ajutători, ca abonați ai »Bibliotecii populare a Asociațiunii». Reușita acestei Bibliotecii e deci pe deplin asigurată. Comitetul central a dispus ca primul număr din bibliotecă, care cuprinde povestirea istorică »De demult» de Dr. Ioan Lupăș, să fie reimpărită încă în 5000 de exemplare, va apărea deci în 10.000 de exemplare. Sunt nădejdi că aceste 10.000 pe exemplare se vor trece toate, fiindcă numărul membrilor crește în fiecare zi cu câte o sută -- două.

În aceeaș ședință comitetul central a autorizat pe dl secretar Oct. C. Tășăvanu să publice sub auspiciile Asociațiunii o »Bibliotecă a scriitorilor dela noi», care va apărea sub îngrijirea dsale în editura institutului de editură Kraft din Sibiu.

Această Bibliotecă va cuprinde patru volume pe an, în format 8° (Minerva) și fiecare volum va fi aproximativ 10—15 coale de tipar. Casa de editură a oferit Asociațiunii din fiecare volum o sută de exemplare cu un un preț de 50 procente. Primul volum va cuprinde bucățile cele mai reușite din opera distinsului nostru scriitor Al Ciura.

Comitetul central a aprobat și hotărîrea des părământului Timișoara de-a clădi o Casă națională în Timișoara, care va fi proprietatea Asociațiunii și care va servi de templu al culturii românești în acele părți.

Conferențiarul agronomic al Asociațiunii s'a încredințat să cutriere toate comunele din comitatul Sălajiu, având să țină prelegeri și să răspândească »Biblioteca populară a Asociațiunii». După ce va termina cu acest comitat urmand cu acelaș program sistematic va cutiera și alte comitate, mai ales dacă fruntașii noștri îi vor da sprijinul convenit.

Din toate aceste oricine se poate convinge de bunul mers al »Asociațiunii», pe care saștem datori să o sprijinim cu toți din răspuneri în realizarea problemelor culturale ce le urmărește.

Scrisoare din Zarand.

Concertul clericilor. — Corespondența »Românului».

Târgușorul nostru Brad nu e vestit numai de ieri de zăbăta-ieri, de când niște corespondenți, cu o închipuire prea vie, țes atâtea povești în jurul lui... E cunoscut cu mult mai dinainte, mai ales tinerimii doritoare de petreceri sociale. Aci s'a pus pe scenă Alexandri dela »Mama Anghelușă», până la »Sgârșciul risipitor» și »Lipitoriile satelor», Carageale cu a s'a »Noapte furtunoasă» și »Scrisoare pierdută», H. Leca, C. Hodoș etc.

Apoi »teologii», mai ales, »teologii și pedagogii» aproape n'a fost an, când să nu ne vie pe o seară la Brad.

Așa s'a întâmpiat și în carnavalul acesta; 12 clerici, cursul III, din seminarul Andreian, ni au venit la Brad și în seara de Sf Ion, sub conducerea tînărului Petrașcu, ne-au dăruit câteva momente de adevărată recreație sufletească, dând unul din cele mai reușite concerte în sala otelului »Coroana». De mult n'am văzut un public românesc atât de numeros și atât de însuflețit.

E de prisos să mai repet obișnuitele clișee despre programul atât de românesc, despre animația și jocul care »a durat până în zori» etc.

Venitul curat e pentru ridicarea gimnaziului din Brad.

Țin să scot în relief o notă bună a acestor tineri. În toată ținuta lor se vede o modestie neprefăcută și o bună creștere. Deși în puză băutura cergea vale, ei au fost cu toată cumpătarea, ce-i stă atât de bine unui tînăr. La cântare însă nici când n'au așteptat multe rugămînți, obicei atât de uricios la unii »ariști».

În pauză, — după ce prin câteva nouă cântări se aprinseseră inimile, — un »fruntaș» (dar nu de cei de alui Scurtu.), — căruia îi place adese să și petreacă după moda ungurească, strigă: »Pincér, Șampanye!» Tinerii însă i-au spus cu modestie: »Să ne scuzați, domnule. dar noi nu bem asemenea bău ură!»

— Noa, atunci ce beți?

— Nu bem nimic, dar, dacă țineți cu orice preț să ne faceți o cinste, primim pentru vre-un fond al nostru: de excursiuni, ori al bibliotecii, cât veți binevoi să ne dați.

Iar publicul încântat de acest frumos gest al tinerilor, în câteva minute, le-a adunat vre o 80 coroane!

Sâmbătă au făcut o excursiune în câteva sate din apropierea Bradului, iar Duminecă au cântat în biserica din Brad cântările de utrenie, liturghia. Au cântat și la un parastas, făcând una din cele mai înălțătoare slujbe, ce s'au ținut în biserica noastră.

Duminecă seara au dat un nou concert în satul vecin Terățel, unde au fost ascultați cu adevărată evlavie, iar Luni, după altă excursiune la șteampurile și minele de aur din Gura-Barzii, s'au întors la Sibiu, lăsând și ducând atâtea bune impresii.

»Românul» își inaugurează corespondențele în Zărand scriind de nar'că ar fi vorba de cine știe ce ținut de pe la Zulucaferi.

Ci că un Krasznay, fratele fibirăului din Baic., a bruscat rău pe deputatul Dămian la o ședință comunală, încât acesta a rupt'o la fugă..., iar ceilalți Români, (de-or mai fi și de aceștia pe acolo!) au tăcut mulcom, abia un jidan a luat apărarea bravului deputat.

Apoi -- popor ar fi el și pe aici, cam bețiv, ce e drept, — dar brav și acesta, numai nu e cine să iese în mijlocul lui... Iar un gimnaziu, — ee o mai fi pe acolo, — tânjește ca vai de el...

Halal de o așa informare a opiniei publice. În reprezentanța comunei Brad, Români au format și formează majoritatea. Nici deputatul Damian, nici alți Români n'au fugit niciodată de teama polgărmesterului, cu atât mai puțin au avut și vor avea lipsă de apărarea unui jidan.

Cât pentru ieșitul în mijlocul poporului, se vede că vrednicul corespondent nu numai n'a umblat pe aici, dar n'a citit nici gazetele noastre, altfel din rapoartele secției Brad a »Asociațiunii», vedea, că nu în multe locuri s'a făcut, ceace s'a făcut aici.

Ceeace te miră mai mult e cum acest spirit de critică atât de acerbă și atât de »obiectivă» a încăput tocmai în coloanele »Românului»...

Pe când reglementarea acestui »oțelit»?

Correspondent.

Armamentul României.

Revista franceză »Armée et Marine», vorbind de forțele militare din Balcani, s'a ocupat și de armata română, pe care o găsește excelent instrument de războiu în ce privește soldații și ofițerii, dar socotește că armamentul ei nu e la înălțimea aceuia de care trebuie să dispună o armată modernă.

Numita revistă găsește că arma României Manlicher de calibrul 6 jumătate e demodată; calibrul acesta a produs, zice ea, o crudă desmăgire italienilor în dezastruosa lor campanie din Abisinia.

Deosebit de aceasta, țeava se încălzește foarte repede și se dilată, alterând tractoriile și îngreunând manevra încărcătorului.

Dar mai cu seamă pentru artilerie, zice revista franceză, materialul românesc e inferior. Tunul cu tragere repede e mai mult un tun cu tragere accelerată. Frâul recuperator după un număr oarecare de lovituri nu mai aduce țeava exact în baterie, așa încât trebuie să se corecteze ochirea în timpul tragerei.

Recul este neregulat și pătrunderea loviturilor mult inferioară pătrunderii tunurilor construite la Crezuot și pe cari Grecia și Bulgaria le-a adoptat.

Revista franceză încheie spunând că pare a fi greu ca armata română să și schimbe materialul de artilerie; cu atât mai mult se impune însă transformarea puștei de infanterie.

Afirmațiunile acestea, firește, nu puteau trece neobservate și ele au fost relevate de unul din eminenții ofițeri, dl major Rudeanu, într'o lucrare foarte documentată: »Armamentul nostru față de al celorlalte țări europene», a cărei apariție am anunțat-o zilele trecute.

Recomandăm cu stăruință această interesantă lucrare tuturor militarilor, precum și civililor cari se ocupă cu starea armatei noastre și a armamentului ei.

Cu un adevărat belșug de argumente și documente, multe oficiale dintre aceste din urmă, dl major Rudeanu dovedește că afirmațiunile revistei franceze »Armée et Marine» sânt neîntemeiate și isvoresc, probabil, din informațiuni greșite.

Calibrul puștei românești nu este de loc demodat. El a fost adoptat între anii 1913—1905, de 7 țări europene: Italia, Olanda, Norvegia, Suedia, Grecia, Portugalia și România.

Dintre țările cari au introdus în timpurile din urmă puști moderne cu tragere repede, nici una nu s'a urcat peste calibrul de 7 milimetri jumătate.

Dacă unele țări mari au păstrat vechiul calibrul, au făcut aceasta nu pentru că ar fi mai bun un calibrul mai mare, ci din considerațiunea că ar fi fost silite să cheltuiască sume enorme cu transformarea munițiilor.

În sfârșit autorul arată că pentru puștile automate — arma viitorului — se ia pretutindeni în vedere un calibrul între 6 milimetri jumătate și 7 milimetri, iar nu un calibrul mai mare.

Din punct de vedere pur tehnic, dl major Rudeanu arată că micșorarea calibrului, până la o limită oarecare, aduce o sumă de avantaje: rezistența armei crește; iuteala inițială a glontelui e mai mare, spașiurile primejdioase sporesc; puterea de pătrundere a glontelui e mai mare; reculul armei e slab; preciziunea la distanțele de luptă hotărîtoare e mai mare, cartușul fiind mai ușor, infanteristul poate duce cu el un număr mai mare de cartușe.

Toate acestea autorul le dovedește cu date comparative.

În critica făcută puste românești de calibru 6 milimetri jumătate, revista »Armée et marine« a spus că »această calibră a produs o crudă desamăgire italienilor în dezastruoasă lor campanie din Abisinia«.

D. maior Rudeanu dovedește însă, că în campania lor din Abisinia, Italienii s'au servit de pușca »Vetterli Vitali« al căreia calibră e de 10 milimetri 40, iar nu de pușca Manlicher cu calibrul de 6 milimetri jum.

De și critica e absolut neîntemeiată, autorul lucrării cercetează în câteva pagini chestiunea puterii de a scoate din serviciu pe adversar, a armelor de calibră mic: căci la aceasta face aluzie revista franceză.

D. maior Rudeanu arată, sprijinit pe multe dovezi, că dacă armele moderne de războiu nu sunt așa de ucigătoare ca armele vechi, pricina nu e micșorarea calibrului armei, ci cămașa metalică a gloanțelor.

După ce răstoarnă astfel, în chip desăvârșit, critica făcută armamentului infanteriei, autorul trece la partea a doua a învinuirilor formulate de revista franceză, anume la cele ce privesc tunul de câmp model 1904.

Ca și pentru pușca românească, d. maior Rudeanu răstoarnă criticele revistei »Armée et marine« privitoare la tunul românesc.

Dsa arată că tunul de câmp românesc model 1904 este identic cu tunul de câmp cu tragere repede austriac model 1905, cu tunul belgian adoptat în același an, cu tunul danez model 1904, cu tunul german model 1896 transformat în 1904, cu tunul italian model 1906, cu tunul olandez, cu cele norvegiene, suedeze, elvețiene și turcești.

Autorul intră într'o sumă de considerațiuni tehnice ce ne-ar lua prea mult loc dacă le-am reproduce aci, considerațiuni cari duc la concluzia că revista franceză a fost foarte greșit informată și că tunul românesc, cu puterea lui balistică, cu mobilitatea lui, cu rezistența lui la rulaș și tragere, cu aparențele lui de ochire, cu iuțea lui de tragere, cu organizarea interioară și exterioară a proiectilelor ce aruncă, stă alături de cele mai bune tunuri de câmp de cari dispun armatele europene.

Nu numai că nu este inferior tunului bulgar, cum afirmă revista franceză; dar acesta din urmă este inferior tunului românesc fiindcă iuțea de tragere e mai mică și proiecțiunea dată de scut e mai mică decât la tunul românesc.

Ca încheiere, vom cita textual ultimele linii ale lucrării dlui maior Rudeanu. D sa zice:

»Dacă calitativ armamentul nostru este ireproșabil, nu putem spune din nefericire același lucru în ceea ce privește cantitatea de care dispunem, față cu efectivele ce țara noastră poate pune pe picior de luptă atunci când nevoie ar fi. Pe de altă parte, trebuie știut că această destoinică alegere a materialului nostru de război — vorbesc de pușca infanteriei și tunul de câmp al artileriei — nu se poate atribui decât numai ofițerilor noștri și este în adevăr ușor de dovedit că, ori de câte ori alegerea unui armament s'a încredințat studiului ofițerilor noștri, el a fost ireproșabil«.

Terminând această scurtă expunere, recomandăm din nou tuturor excelența lucrare a dlui maior Rudeanu.

Din străinătate.

Regele Angliei și dreptul de veto. Regele a dat sancțiunea prealabilă proiectului despre restrângerea dreptului de veto al camerei lorzilor.

Conflictul olandez. Este caracteristică liniștea și indiferențismul Belgiei, pentru a cărei ocrotire și-a ridicat Franța cuvântul iar zierele engleze și franceze au deschis campania împotriva Olandei, — în întreaga dezvoltare a conflictului. În timp ce Anglia și Franța par a fi neliniștite de situația periclitată în urma fortificării portului Vlissingen a Belgiei pentru a cărei neutralitate au garantat prin tratatul dela Londra din anul 1839, Belgia însă se simte mai puțin agitată. Și zadarnică a rămas și încercarea ministrului Pichon de a determina Belgia la o protestare contra fortificărilor țărmerului olandez, căci ministrul de externe al Belgiei nu s'a angajat la acest rol dorit de Franța. Țara privește liniștită la dezvoltarea conflictului, care cu toate că pentru siguranța ei s'a născut, o lasă totuși rece.

Nu se poate afirma că proiectul de fortificare i-ar aduce mulțumire, dar rezonază, că noua încercare este continuarea învoirii facite din trecut dată pentru fortificarea orașului Terneuzen, de lângă vărsarea Scheldei în mare.

Acum nu se face altceva decât se înlocuiesc tunurile cele vechi din Terneuzen cu alte nouă așezate în Vlissingen.

Aceasta este părerea ministrului de externe al Belgiei, pe care o va aduce și înaintea camerei, în formă de răspuns la o interpelație.

Această atitudine a Belgiei întărește și mai mult supoziția că întreg conflictul este urmarea relațiilor încordate dintre Franța și Germania. Pare a fi pararea loviturii dată de Germania, cu ocazia vizitei împăratului la Bruxelles, unde i-s'a manifestat din partea populației o bucurie și o dragoste de nedescris. Francezii văd înstrăinarea belgienilor-francezii de Franța, și au căutat prin luarea gestului de ocrotire a Belgiei cu prilejul acestui conflict, de a-și recăștiga simpatiile pierdute ale populației belgiene.

Neliniște în Grecia. Guvernul din Atena a dat peste o conjurație ramificată în întreaga țară, printre membrii cărei se află și mai mulți militari.

Această descoperire a produs vie agitație în populație.

Politica Bulgariei. Fostul ministru plenipotențiar bulgar Gregor Dimitrow Naciovici publică în »N. Fr. Presse« din Viena un lung articol în care face o critică severă a politicii urmată de guvernele bulgare.

Între altele spune:

1. Diferitele guverne bulgărești ce s'au succedat, au dus o astfel de politică încât se poate zice că ele n'ar fi avut alt scop, decât a pune pe Bulgaria în vrajă cu toată lumea. Relațiile externe ale Bulgariei abia a fost corecte și gata a degenera în conflict din cauza celui mai mic incident. Încă în 1904, când eram la Constantinopol ca reprezentant al țării mele am aflat, că între Turcia și România s'a făcut dacă nu un tratat formal, în tot cazul o strânsă înțelegere în contra noastră.

Era apoi oare posibil ca domnitorul Bulgariei să se lase într'o aventură, ce nici într'un caz, nici într'o ipoteză de biruință nu putea fi favorabilă nici lui nici țării?

Eu am atras atențiunea ministrului de externe de atunci Raicu Petrow, că atitudinea lui războinică nu poate avea altă consecință decât periclitarea și mai mult Bulgarilor din Macedonia. Dar Petrow dispunea de fonduri enorme din cari întreținea agitatori, bande și o presă agitată.

2. Adevăratul scop al necontenitelor amenințări, a fost ca să justifice în ochii poporului istovit de biruri cheltuelile cu înarmările și procurarea de material de război absolut disproporționate cu mijloacele statului.

3. D. Naciovici critică foarte aspru atitudinea aceasta provocatoare a politicii bulgare și condamnă în termeni energici grandomania celor cari se laudă că vor da Turciei o lovitură de moarte.

»Dacă într'adevăr vrea cineva să declare război, apoi acela numai întreabă pe nimeni de permisiune. Dar cum Bulgaria nu poate declara război, fără de consimțământul Puterilor, iar aceste nu îl vor da, atunci cei mai înțelepți lucru ar fi să se licențieze armata«, conchide d. Naciovici.

INFORMATIUNI.

A R A D, 26 Ianuarie n. 1911.

Ninge.

Tristă călătoare a iluziilor pierdute te abătuși din drum într'o noapte pustie și obosită de pribegie, ți-ai așezat capul îngreunat de povara gândurilor, de trupul plâpând al unei salcii plângătoare; ochii ți caut cu dor împrejur, dar foșnetul uscat al naturei moarte, sufletul rece ce te năfoară, și cerul de plumb, ți încremenesc zîmbetul pe față, un suspin adânc ți-se ridică din suflet și adormi. Visezi. Povestea frumoasă a tinereții tale fermecătoare, o cântă crivețul duios, pe când o mână nevăzută își șterg lacrimile ce prind a îngheța pe fața ta de alabastru. Ceva mătăsoș și n'oaie ca mângăierea unei mânuțe de copil, ți atinge alintător obraji plânși și în dulcea ta desfătare încerci să cuprinzi, de unde-ți vine pacea lină a somnului aceluia așa de odihnit. Intunecul se desprinde și încet, încet se depărtează, până pierde de tot. Și ce lumină!

Pământul tot e un nesfârșit palat de cristale, a căror reflecte curate albesc noaptea, ce se schimbă ca investimântată într'un văl din țesături de argint cu scânteieri de pietre nestimate. Din înălțimi pogoară neauzită o ceață de îngerași și salt involburînd un scuturat ca din ramuri de cireș înflorit, ce cade, cade într'una așternându-se molcom pe pomi, pe case, peste tot.

Un strigăt de surle din argint răsună puternic în făcerea nopții și ceața îngerașilor sboară lin, cântând... deșteaptă-te...

În alb vestmânt înturturat de chiciură scânteietoare, pornești din nou la drum, tristă călătoare a iluziilor pierdute. Visul fermecător al tinereții tale, îngropată sub giulgiul albului omăt, îl împletești în cununi de flori, frumoase flori de ghiață, pe care le prinzi de fereastră fiecărui visător, imaginea iluziilor și fericirilor ce mor odată cu florile...

S'a schimbat decorul într'o noapte. Și pribega iarnă ce ne uitase de doi ani, visul tristei călătoare e bucuria noastră. Însfârșit, ninge, ninge! În dimineața asta de viscol, zăpada aduce bucurie în casa bogatului dela oraș, dornic de plăceri noi ca și-n căsuță sărăcăcioasă a muncitorului. Zurgălăi veseli răsun pe străzile deja plantate cu rândurile negre ale armatei de muncitori ce răsesc fără spor. Vitrinele prăvăliilor se aburesc, negustorii își frec mâinile voioși, circulația devine anevoioasă și în corul răssetelor argintii ale copiilor ce alerg îmbujorați de zăpada aspră ce le izbesc obraji, sirenele autobuselor și cliotele căruțașilor înăbușesc, înjurăturile conducătorilor de tramvai ce nu mai răzbesc cu corăbiile acelea ale lui Noe.

O întreagă expoziție de căciulițe croșetate din lână albă, cu câte un buchetel de flori la ureche (se vede ultima creație a modei dela Arad) își fac apariția pe strada principală. O doamnă se plimbă de mână cu un băețel și ea și copilul înădușiți în niște costume siberiene pe care le poartă cu mult ifos, după doi ani de zadarnică așteptare a iernei.

Femeile avantajate de bujorii ciudat pictați, de asprimea gerului, se strecură sprintene, urmărite de privirile chiorăse al trecătorilor ce lupt greu cu sulifele ninsoarei viscolite. Cafenelele geni și săniile sbor în focul scurtului geșet, cari scot banii albi din fundul celor mai unșuroase pungii. Căci vai, la orașe peisagiul iernei, e o reprezentatie de cinematograf.

În amurg, armata măturătorilor a biruit și pe mijlocul străzilor camioanele au ușurat munca de distrugere.

Pe trotoarele pline de lapoviță, căciulițele albe cu garoafe roșii și costumele de »Schnevitche«, par deja învechite lucruri demodate. Vântul fugă plictisit, streășinile încep să picure și iarna fugărită de regimentul amenințător al măturătorilor, aleargă îngrozită în pustiul liniștit al câmpurilor.

Nu mai ninge! Copiii plâng de ciudă și conducătorii tramvaelor pocnesc din bice, privesc disprețuitori, fluerând.

— **Primejdia Zărandului.** Primim următoarea scrisoare:

Sub titlul »Primejdia Zărandului« a apărut o corespondență în Nr. 5 al »Tribunei«, care prezintă intelectualii din Brad și îndeosebi pe cei din jurul gimnaziului rupți în două, din pricina unei căderi dela conducerea gimnaziului.

Acestei închipuite rupturi i-se atribuie o mulțime de primejdii, ca: scăderea numărului elevilor, vegetarea internă a gimnaziului, stagnarea chestiei cu zidirea nouă, înființarea școalei civile de stat prin surprindere... etc.

Pentru liniștirea publicului ne vedem siliți a veni pe calea publicității și a declara, că toate acestea primejdii sânt pure invenții. Între noi nu e nici o »ruptură«, numărul elevilor noștri variază dintr'un an pe altul, dar socotit, ca de obicei, în media pe cinci ani, față de cvinveeniul anterior, nu e în scădere; viața internă a gimnaziului curge normal, fără nici o stagnare; chestia zidirei acum e în ministeriu, deci grăbirea rezolvirii ei neatârătoare de noi. — Școala

civilă de stat nu s'a făcut din pricina vre-unei slăbiciuni a noastre și comuna Brad, în a cărei reprezentanță sântem în majoritate, nu i-a putut da nimic și nu o ajută cu nimic.

Asigurăm publicul românesc, că am făcut și facem cât omenește e cu putință, în stările noastre, pentru ridicarea gimnaziului.

Brad, 24 Ianuarie 1911. Ștefan Albu, Dr. Pavel Oprea, Ioan German, Mihail Stoia, Dr. Ioan Radu, Vasile Boneu, Ioan Kéri, Dr. Traian Suciu.

— **O comună cum ar dori să fie toate.**

Din Bencecul român ni-se scrie: Comuna noastră e o comună mică în comitatul Timișului dar cu bucurie vin a vă arăta că începe a se ridica și de pe ea negura neștiinței de până acum și a se arăta lumina culturii.

Mai bine de jumătate dintre locuitori știu ceti și sânt doritori de carte. Ne vin în comună peste 30 numere din foile noastre populare.

Avem în comună un cor bisericesc, bine organizat, alcătuit din 45 persoane tineri și mai bătrâni. Acești bravi coriști s'au adunat în toate serile din iarna aceasta la școală, unde iubitul lor învățător Dimitrie Petcu i-a instruit a lauda și preamări pe Dumnezeu în chip melodios și atrăgător. Au mai învățat mai multe cântări naționale și piese teatrale, iar în seara Botezului Domnului din anul acesta ne-am înveselit cu un concert frumos și bine succes.

Acest concert s'a ținut în școală, fără băutură, dovedindu-se astfel că se poate petrece bine și fără otrava jdovească. Au mai arătat acești bravi coriști și un exemplu de ordine, dor de înaintare și de susținere a corului când s'au învoit eu toții, ca întreg venitul să se depună la casa de păstrare. Laudă lor!

Vă arăt mai departe, că și poporul nostru, deși chinat de muncă grea și de neajunsurile și necazurile vieții, a venit cu mic cu mare, săracii cu toții — bogății nu prea — în aceia seară la petrecerea și veselia noastră. Îți era mai mare dragul să-i privești cum ascultau cu plăcere atât cântările frumoase. »Imnul unirei« »Moșul la drum«, »Soacra«, »Coasa« și celelalte.

Mai ales le-au plăcut dialogurile copiilor de școală despre superstiții, sărbători băbești și altele.

Le-a plăcut foarte mult comedia instructivă »Săpătorul de bani«, precum și jocurile naționale »Călușorul« și »Bătuta« jucate de 13 voi-nici în port național.

Mulțămă și laudă vă aducem vouă, cântăreți și iubii frați. Mulțămă îi aducem și bravului vostru conducător cari cu toții ați venit cu puterea artei la noi, să ne înveseliți și înveselinim-ne să ne dați pornirea spre năravuri bune.

Un Bencecan.

— **Incoronarea regelui Angliei** se va face în luna Iunie. Stabilindu-se drumul pe care-l va parcurge convoiul dela palat până la catedrală, se simte deja o vie agitație printre locuitorii Londrei, care de acum caută să-și asigure un loc de unde poate să vadă întreg convoiul. Se plătesc sume enorme, pentru un loc dela ferestră sau pentru un balcon, al căror preț se ridică din zi în zi în urma înbulzelii americane.

— **Aviator rus — de origină română.** De câteva zile a sosit în București, venind din Rusia aviatorul rus, de origină română, Nicolae Costin, care în scurt interval a executat în Rusia sboruri ce i-au consacrat un bun renume în arta aeronautică. Nicolae Costin și-a făcut studiile aeronautice în Franța la Mourmelon, la școala Farman, sub auspiciile primului aviator rus E. W. Eftimov, care a bătut toate recordurile din Nizza, iar acum e instructor aeronautic în armata rusă. După diferitele sboruri pe deplin reușite la Mourmelon, apoi în orașele Rusiei etc., d-sa va oferi Bucureștenilor din nou ocaziunea de a admira sboruri de iuteală, scoboriri pe loc, executate cu mult curaj pe Farmanul său de

construcție mică, ușoară și cu totul deosebită de a celorlalte aparate similare existente.

— **Interzicerea întrunirilor studențești din Rusia.** Din Petersburg se anunță. Prin deciziunea consiliului de miniștri toate întrunirile de studenți, afară de cele științifice la Universitate, au fost prealabil interzise, sub sancțiunea eliminării.

Această măsură a fost luată pentru a asigura studenților aplicarea la studii fără turburare.

— **Compozițiile românești**, pentru cari s'a pledat și în ziarul nostru, cuceresc tot mai mult, chiar pe străinii iubitori de muzică clasică. Ni-se scrie din Brașov, că dl *Iustin Cl. Iuga*, completând uvertura scrisă de dânsul la piesa populară »Moise Păcurarul« jucată acuma sânt doi ani la Șimleu, a oferit-o orchestrelor din Brașov să o execute. Orchestra militară și orchestra orașenească s'au luat la întrecere, care să se mândrească întâi cu ea. Acuma Duminecă a dat-o întâiașdată capela orașenească, la restaurantul »Europa« și fără exagerare se poate afirma, că publicul brașovean atât de gingaș în ale muzicii, a făcut ovații sincere compositorului, și a cerut bisarea din curată plăcere artistică, nu din politeț. Bineînțeles a fost public străin, nu public românesc.

Și câtă ironie a sorții românești: a doua zi, după glorie, compositorul a plecat plin de încredere la — censura de avocat.

— **Creșterea emigrării.** Ca în nici o țară crește emigrarea în Ungaria. An de an e tot mai mult numărul »fericților« cari părăsesc țara, căutându-și norocul în altă parte. Și mai ales în America.

După statistica de emigrare a anului 1910 au emigrat prin portul Fiume 39,374 de oameni, dintre cari 570 au fost retrimiși. E un spor de 2,551 față de anul 1909. Dintre emigranții s'au reîntors numai 1142 înși.

— **O rugare imposibilă.** Profesorul de universitate din Heidelberg, Leimbach, a adresat o scrisoare societății studenților, al cărei este președinte de onoare, prin care a rugat studenții ca luând în considerare povăța împăratului dată cu ocazia inaugurării școlii de cadeți la marină, să se lase de băutură și să se facă membrii ai societății de abținere iar acum să nu sărbătorească aniversarea nașterii împăratului cu cheful, ci mai bine să doneze fiecare după putință pentru scopuri naționale. Scrisoarea se termină cu dorința de a fi cetită în întregime vorbirea amintită a împăratului Wilhelm în o ședință plenară a societății. — Vorbirea împăratului conținea un avertisment către cadeții de marină, ca să se abțină dela alcool, asemenea ofițerilor de marină englezi, căci într'un viitor războiu învingerea va fi pe partea acelei națiuni, care consumă mai puțin alcool.

Această scrisoare a impresionat prea puțin pe veseli studenți din Heidelberg. N'au primit sfaturile date și n'au cetit vorbirea împăratului. Dar s'au dus într'o berărie cântând cu toții »Nu-i viață mai plăcută, decât de student«...

— **Pretendentul tronului portughez.** Pretendentul tronului Portughez Dom Miguel așa se vede e foarte răbdător, căci după declarația făcută unui ziarist englez, el nu va face nici o încercare pentru câștigarea tronului, ci așteaptă până când poporul portughez îl va chema, ca să ocupe tronul. — Lungă așteptare!

— **Aniversara lui Henrig Murger.** Se împlinesc cinzeci de ani dela moartea lui Murger, când pe o picloasă zi de Ianuarie un cortej funebru eșia din curtea spitalului Dubois. În convoiul de îngroparea era un șirag nesfârșit de trăsuri și trecătorii se opreau degerați de frig și priviau pe urma lui. O femeie văzând pompa cu care-l duceau la groapă a exclamat: »Iarăș o fi murit vre-un milionar«. Dar de fapt murise cel mai sărac

visitor și cel mai duos bard al sărăciei, care a cântat-o așa de frumos în »Viața de boem«. Il petreceau la groapă cu toată sărăcia lui, cei mai ilustri oameni ai Franței, căci pe urma lui alături de scriitorii Teofil Gautier, Băriere, Sainte-Beuve, Thierry, Labiche, Ponsard, Jules Sandeau și ministrul de interne, reprezentantul ministrului instrucțiunii, deputați, politicieni, studenți și o mare parte a aristocrației. La normant au vorbit cei mai de samă oratori ai Franței, talmăcind în cuvinte alese suferința tinărului scriitor care venise sărac îmbrunat cu tatăl său din Savoya. Bătrânul Murger era croitor de meserie și în Paris a intrat ca portar, unde într'o cameră săracă dela subsol cîrpea pantalonii și haina zdrențuită a bieților studenți ajunși în viltoarea Parisului. Henry făcea pe copistul în biroul unui avocat pentru patruzeci de franci pe lună, pe cari îi chefulia cu studenții cartierului latin. Bătrânul Murger nu prea privia cu ochi buni viața neregulată a fiului și într'o bună zi — după ce fugise cu nevasta unui gospodar — întorcându-se acasă, l'a pus pe goană. De aci urmează apoi istoria tristă a mansardelor înghețate și patul hodorogit, care nu-și vedea stăpânul săptămâni de-arândul, iar când se întorcea durmea tot pe atât, căci schimburile foamei nu-l răbdau să se scoale. Așa și-a dus toată viața până când cu Mimi și Musette apăru și pentru el o rază de soare. Romanul său din urmă i-a adus și bogăția, dar era prea târziu, căci trupul măcinat de nevoile unei vieți întregi nu se mai putea bucura de rodul muncii zilelor pline de sărăcie și lipsă. Când l'au transportat la spitalul Dubois a zis zimbînd »O, du bois (lemn) din care se fac sicriele, cu tine o să măntorc« și glasul îi răsuna greoi, ca țipetul unei coarde rupte.

— **Călătoria Regelui Serbiei.** Ziarul din Belgrad »Nova svedbonda pressa« a următoarele amănunte cu privire la călătoria regelui Petru în Italia:

»La 31 Ianuarie regele va pleca cu un tren special la Fiume, iar de acolo, dacă timpul, va fi favorabil, se va duce pe mare la Veneția. Dacă timpul însă nu va fi prielnic, atunci va întreprinde călătoria pe uscat, prin Veneția, la Roma unde va fi găzduit cinci zile la curtea regală, apoi pe același drum se va îndrepta în Serbia.

Călătoria la Paris a fost amânată pentru luna Mai.

— **Brigantii Italiei.** Din Palermo se anunță că o ceată de bandiți a pătruns cu forța în castelul milionarului Genco de pe moșia Marsala și pe băatul milionarului, care era în tovărășia unui vechi, l'au luat cu el și l'au dus între munți. Milionarului l'au scris apoi o scrisoare în care îl cer 30000 de lire ca preț de rescumpărare. Acesta însă n'a voit să trimită banii, ci a cerut ajutorul autorităților cari au trimis două regimente de bersaglieri ca să caute în munți pe fiul răpît.

— **Navigația aeriană la Haldeenii.** Se ceartă Nemții cu Francezii care din doi a dovedit mai întâi că Haldeenii cunoșteau un fel de aeroplan. Sebillot arată Academiei de inscripții din Paris că Francezii au descoperit că Haldeenii adora »aripe sfinte«, »discul sfânt«, »nimbul helicoidal« etc.

De altă parte Nemții stăruie asupra analizei unui basm haldeean, despre un zeu care s'a făcut om și s'a îndrăgît cu fata unui împărat și cum, odată, dușmanii îl încurajaseră, zeul zbură cu vulturul său sfânt făcut de lemn și alungă pe vrăjmași trăsîndu-i și umplându-i de groază.

Noi credem că e vorba de ceva la fel cu vestigiile cai năzdrăvani și deci că fără cale se ceartă. Asta, deocamdată.

x Fabrica de oglinzi, pictură și lustruire de sticlă Fischer Testvérek în Budapesta, începând cu Noembrie 1910 s'a mutat din Mária utca 11 în sub VII Kozsoru utca 27. Cu acest prilej binereputata fabrică și-a mărit localul și l'au provăzut cu cele mai bune puteri încât poate corespunde și celor mai subtile cerinți.

Cei cari doresc: **mobile**

bune, frumose, ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile Székely și Réti din Marosvásárhely, (Plaza Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincia bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expedim franco în orice parte a Ardealului. — Mare asortiment de trusouri pentru mirese.

Comandele din provincie se efectuează cu deosebită atenție iar executarea lor ireproșabilă se face sub supravegherea patronului.

x **Atragem și pe calea aceasta atențiunea on. părinți, ca cumpărările de Crăciun să le efectuiască la Kovács Béla magazin de modă pentru copii, Cluj-Kolozsvár Király tér nr. 1.** În întreg Ardealul acesta este unicul magazin de articlii pentru îmbrăcăminte copiilor. Firma garantează pentru calitatea bună a mărfurilor ei și pentru serviciu prompt. În provincie trimite mostre din orice articlii în bransa aceasta.

Magazinul poate fi cercetat fără obligamentul de a cumpăra.

■ — **»Balsul costumat din Arad«.** În editura librăriei »Tribuna« a apărut o serie de 6 cărți postale ilustrate, în culori, reprezentând costume și grupuri de la balsul costumat din primăvara aceasta. Bucata se vinde cu 24 fileri, se ia de 6 bucăți 1 cor. 20 fil. + porto poștal 10 fil., recom. 35—45 fil.

Comercianților și vânzătorilor 50 bucăți cu 9 cor., 100 bucăți cu 16 cor. plus porto.

Venitul curat se va adăuga la fondul »Reuniunii femeilor române din Arad« pentru zidirea unei școli de fete.

Mișcare culturală și socială.

Teatru în Vaca. Duminică, 29 Ianuarie n., la orele 7 seara va avea loc în ospătăria dlui Tanase Bran din Vaca o producțiune teatrală împreună cu cântări de cor. Se vor juca »Arvinte și Pepelea« de V. Alexandri și »Otravă de hârcioagi« de A. Pop. După producție — danț.

BIBLIOGRAFII.

A apărut Școala revistă lunară, Nr. 1 Cernăuți Ianuarie 1911, având următorul Sumar:

N. Teaciu. — Dăre de seamă; I. Vlonga — Ana Konta — Kernbach, Elemente de pedagogie; T. Baian — Despre geologie; D. Molovan — Invățământul despre natură în școala primară; Ap. D. Culea — Nu trebuie să desperăm; G. — Presa pedagogică.

La Librăria Tribunei se află de vânzare următoarele Călindare:

Calendarul „Minervei“

Prețul e 1-40 Cor. plus porto 72 fil. Calendarele se pot trimite numai ca pachet, ca să nu fie confiscate la poștă.

Calendarul Național à 40 fil. (5 fil. porto).
Calendarul diecezan (Arad) cu șematism 50 fil (10 fil. porto)

Calendarul diecezan (Arad) fără șematism 30 fil (10 fil. porto).

„Amicul Poporului“ à 70 fil. (10 fil. porto).

Calendarul cu litere cyrile à 50 fil. (5 fileri porto).

Calendar de părete (block) à 1 cor. + 20 fil. porto.

A apărut în ediția »Carmen« (Petru Barițiu) Calendarul dela Cluj pe anul 1911 cu un interesant cuprins și ilustrațiuni (August. Bunea, Prințesa Elisabeta, Balsul costumat din Arad etc. Prețul 20 fileri.

Calendarul »Poporului Român« din Budapesta à 40 fil., plus 5 fil. porto.

»Lumea Ilustrată« 1-50 plus porto 20 fil.

La Librăria Tribunei se află de vânzare + 10—20—30—80 fileri porto, de curind apărute următoarele cărți:

Guy de Maupassant. Pe apă. Traducere. a 1-50 plus 10 fil. porto.

Ivan Turgenieff. Memoriile unui om de prisos. a 80 fil. plus 10 fil. porto.

Henryk Stenkiewicz. Fără credință. Roman. a 3 Cor. plus 20 fil. porto.

» Prin foc și sabie. Roman 4 volume costă cor. 5-75 plus 30 fil. Să-l urmărim? Tradus de T. D. Protopopescu 1 cor. plus 5 fil. porto.

» Quo Vadis. Roman din timpurile lui Nerone à 4-50 cor. plus 30 fil. porto.

» Pe câmp de glorie. Roman eroic, à 3 cor. plus 30 fil. porto.

» Hania, roman. a 1-50 plus 10 fil. porto.

Leo Tolstoi. Desmeticiți-Vă. Războiul ruso-japonez 1 plus 10 fil. Cele din urmă. Cu fragment dintr-o auto-biografie a 70 fil. plus 5 fil. porto.

Michel Zéraco. Dragoste și eroism. Roman istoric. 2 volume cor. 3-50 plus 30 fil. porto.

Culegeri de literatură, artă și de știință cor. 1-50 plus 10 fil. porto.

M. Eminescu — Veronica Micle. Iubire-Durere a 1-50 plus 5 fil. porto.

N. Rădulescu-Niger Magistrații noștri. Roman social a 4 cor. pl. 20 fil. p.

» Măria Sa »Ogorul«. Roman social a 4 cor. pl. 20 fil. p.

» Străin în țara lui... Ed. III. a 3 cor. pl. 30 fil. p.

» Gelozie a 1-80 cor. pl. 10 fil. porto.

» Jerifa a 1-50 cor. pl. 10 f. p.

» Tribunalul poporului. Roman social a 4 cor. pl. 20 fil. p.

Sofia Nădejde. Părinți și copii. Roman ed. II. a 2 cor. pl. 20 fil. porto.

» Din lume, pentru lume. Poves-tiri din popor a 2 cor. pl. 10 f. p.

Dr. Ștefan Bosie: Confer. populare. Subiecte medicale, economice și naționale cu o prefață de N. Iorga și 22 chipuri lămuritoare. Prețul 1 cor. plus 5 fil. porto. De vânzare la Librăria »Tribuna«.

Delavrancea:

»Luceafărul«. Dramă în IV acte à 2-50 + 20 fileri porto.

N. Iorga:

Studii și documente cu privire la Istoria Românilor, à 3 cor. + 10 fil.

Istoria Românilor pentru poporul românesc. Ed. a II-a à 3-50 cor. + 20 fil.

Apostol D. Culea:

Invățământul despre natură în școala primară. à 3-50 + 30 fil.

Biblioteca Teatrului Național:

Nr. 10, Schiller, Don Carlos, Poem dramatic în 5 acte și 17 tablouri. Trad. de G. Coșbuc, 50 fil. + 10 fileri porto.

Nr. 11, Calderon, Judecătorul din Zalamea. Dramă în 3 acte. Trad. de O. Densușianu à 40 fil. + 5 fil. porto.

Nr. 12, P. Locusteanu, Nevasta lui Cerceluș Farsă într'un act à 30 fil. + 5 fil. porto.

Biblioteca Minervei, à 30 fil. + 5 fil. porto.

Nr. 93 Xavier de Maistre. Călătorie împrejurul odăei mele.

Nr. 94 Clara Tschudi. Tinereța Mariei Antoineta. Vol. I. Trad. de Anestin.

Dr. V. Bianu:

Doctorul de casă sau Dicționarul sănătății.

Foarte recomandabil pentru toți, mai cu seamă cărturarilor, preoților și învățătorilor. à 14 Cor.

N. Iorga:

Viața femeilor în trecutul românesc. à 1-75 Cor.

G. Dobrogeanu Gherea:

NEOIOMBĂGIA.

Studiu economico-sociologic al problemei noastre agrare. à 3-50 Cor.

André Chénier:

Oaristys. Bucolică după Teocrit. à 15 fil.

Dr. Eraclie Sterian:

Educația Sexelor.

Ediția III-a. à 150 Cor.

Dr. F. Grünfeld:

Secretele sexuale.

à 1— Cor.

Stavrinos:

Povestea lui Mihai Vodă Viteazul. à 15 fileri.

N. Iorga:

Balada populară românească.

Originea și ciclurile ei.

à 20 fil.

I. Corbu, Ad Astra!

Astronomie populară în icoane.

Cu mai multe ilustrațiuni în text. (200 coroane intrate din vânzarea acestor cărți sunt menite victimelor anului 1910.)

Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Scăderea populației creștine și înmulțirea jidanilor în orașele României Cause și remedii. Trei prelegeri ținute la Vălenii de Munte. — Cu o prefață de A. C. Cuza, profesor. à 60 fileri.

Biblioteca populară Socec No 101—103. Edgar Allan Poe: Nuvele extraordinare.

Traducere de Barbu Constantinescu.

à 80 fileri.

Cereți catalogul de cărți gratuit.

Toate cărțile anunțate aici se găsesc de vânzare la Librăria »Tribuna«.

Poșta Redacției.

S. G. (Vucovar). În curînd o să-i vină rîndul. Bucăți de aceste scurte publicăm totdeauna cu plăcere.

R. B. Dta cânti:

Precum se sting în zori
Stele după stele,
Tot așa se pierd mereu
Visurile mele...

Și în urma lor privesc,
Dus pe gânduri, dus...
O, voi stele, visuri —
Unde ați apus?

Dacă vei afla unde au apus, te rugăm să ne comunici și nouă.

L. N. Nu putem să vă descoperim numele.

Poșta Administrației.

Romul Zarie, Timișoara. Am primit 14 cor. ca abonament pe sem I 1911.

Matei Nicoară Incăr. Am primit 12 cor. abonament până la 1 Iunie 1911.

Gheorghe Nicola Fehérviz. Am primit 20 cor. abonament până la 1 Iulie 1911.

Redactor responsabil: Iuliu Gheorghe.
»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și soa

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern;
Supraveghiere medicală continuă (constantă). —
Telefon 88—99. Birou-central, stabiliment medical
Budapesta, B-dul Ferencz-köbrut 29.
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.
Director-șef: Dr. A. Cozmutza.

BRAUN ANTAL

fabricant de instrumente muzicale în
Temesvár. Centru, Strada Prinz Eugen No. 14.
(Casa proprie).

Cel mai mare și
mai ieftin izvor
de cumpărare în
Ungaria de sud

în

instrumente: de alamă,
lemn, de suflat, cu coarde
și instrumente de bătut
precum și părțile con-
stitutive a acestora. —
Reparările se execută artistic.
Prețuri moderate.

Instrumente vechi se cumpără sau se
schimbă. — Export în mic și mare.

Cele mai bune

Vinuri de deal,

le găsești la **Iulius Dános**, producător de
vinuri în Șiria pe lângă urm. prețuri:

Vin de masă prima calitate, azuriu Cor. 50.—
Vin de Rizling prima calitate > 54.—

Cele mai bune vinuri vechi, culoare azurie
Cor. 56.—, 60.—. Vinuri: Schiller Cor.
50.—. Vin roșu (Bikavér) 80.— și 90.—
de hecto.

Vinurile se expediază în butoaie de îm-
prumut, începând dela 100 litre de orice
calitate.

Serviciu culant, vinuri admirabile
de prima calitate.

Adresa pentru scrisori și telegrame:

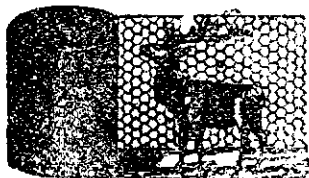
Iulius Dános,

mare producător de vinuri
Világos (Șiria, Arad m.)

Fabricație din țară prima calitate!

**Stobroae de sârmă
tari și trainice!**

În atenția
arhitecților,
agronomilor,
proprietarilor
de vii, p. vie
grădini, te-
renuri de vi-
nitoare etc.

PÉCSI HENRIK

fabrică pentru împletituri de sârmă
BUDAPESTA, VI., Aréna-ut 126 sz.
Telefon 120-89. — — — Telefon 120-89.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru ma-
șini, împletituri de oscilat, stobroae pentru case și
vile, împreună cu uși și porți puternice.

!! Cele mai frumoase rețete !!

Prețuri ieftine! Prețuri ieftine!

Mai furnizez: ciururi pentru cernut prund, co-
nițe pentru nisip, burlane pentru schintei, co-
nițe pentru nutreț, botnițe pentru boi și sto-
ruri pentru ferești de orice mărime.

:: Liste și prospecte de prețuri se trimit gratis. ::

Credit pe ipotecă, pe schimb
și pentru oficiali și
mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,
str. Weitzer János 15.
Telefon nr. 376.

Nou! În Arad n'a mai existat încă! Nou!

În strada Forray (Palatul contelui
Nádasdy) s'a deschis deja o între-
— prinsă americană electrică de —

Tălpuire repede

Prețurile:

Tălpuire și călcăie bărbătești numai C. 3'40
" " " femeiești " " 2'—
" " " pentru copii " " 1'60

Roagă binevoitorul sprijin

Szabolcsi Farkas.

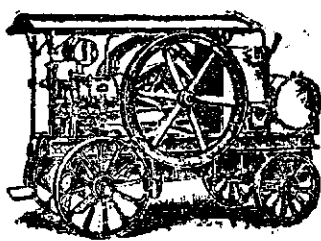
Agonomii își pot face cumpărăturile în condițiunile cele mai avantajoase la
magazinul economic și de unelte al lui

Kálló István és Társa

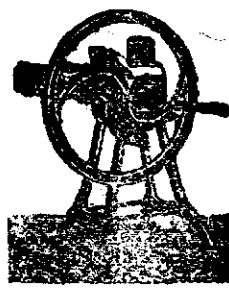
Telefon No. 850.

Oradea-mare—Nagyvárad

Teleki-u. No. 9.

Are în depozit, pe lângă avantajoase
condiții de plată, tot-felul de mașini
industriale și agricole, aparate,
unelte, oleiuri, saci, mușamale funii
motoare, automobile, stropitori etc.
Cereți prospecte. — Expediție gratuită.
— Corespondență în limba română. —

Cele mai bune

orologioare

— cele mai solide și cele mai după modă —

juvaericeale

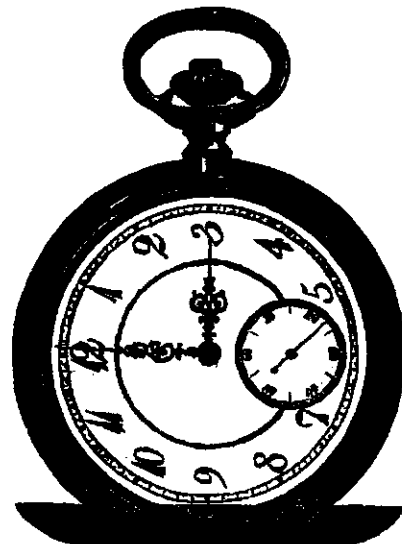
atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă che-
zășie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea
mai bună prăvălie în această privință în
întreagă Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED.

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.

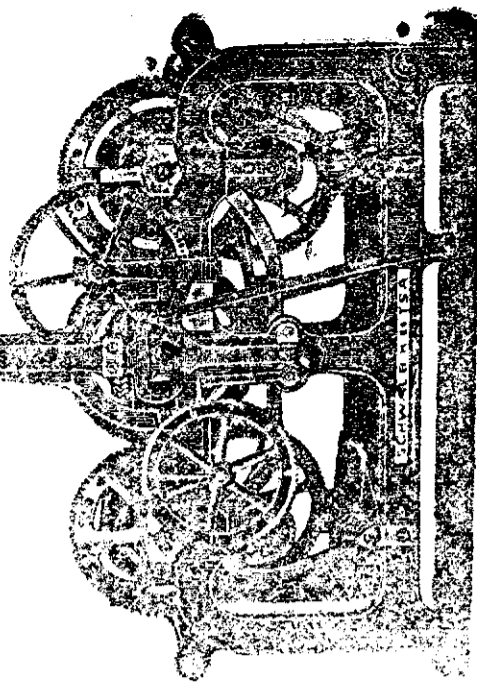
Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îi cer cu
provocare la ziarul Tribuna. (ad. scriu că a ceit anunțul în Trib.)
Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

SCHWALB KÁLMÁN ÉS TSA
FABRICA DE CEASORNICE DE TURN
BUDAPEST, VII. Dembisky-u. 32.

Cea mai mare fabrică de ceasornice de turn din Ungaria
 Telefon No. 63-47

Expoziție permanentă de ceasornice de turn.
 Privilegiu excepțional.
 Nenumărate adrese de recunoștință și distincțiuni.
 Preliminar gratuit.

Prinul atelier ardeleni brașă cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrica de pietrii monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa sculptor și iustru piotrăru.
 Atelierul central al magazinei: Cluj-Kolozsvár, Dézsma-u. 21.
Magazin de pietrii monumentale

fabricate proprii din marmoră, labrador, granit, sienit, etc.
 Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.
 Biroul central:
 Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.
 Filiale: Déva și Nagyvárad.

HOFFMANN SÁNDOR, Arad, Edificiul Teatrului.

Mare asortiment de:

Confecțiune p. dame
 și
Paltoane de iarnă pentru băieți.

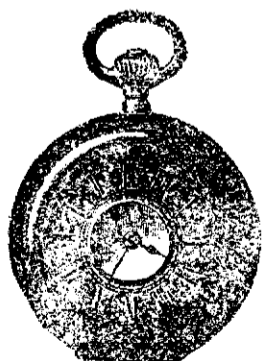
Stoife, catifele și materii pentru vestminte de casă.

Barcheturi, Tenise, Pânze și Albituri.

Cumpărare ocazională de câteva bucăți de **COVOARE PERZIANE.**

Se primesc și doi învățacei buni.

Az aradi vár és a Brandes-féle ár között Nincs semmi kár.

Oroloage noi pe lângă garanță de 5 ani.
 Reparări se fac pe lângă garanță de 3 ani.

- Cine** dorește să cumpere ieftin și bine.
- Cine** dorește să cumpere ciasornic bun și ieftin (pe lângă garanță de 5 ani).
- Cine** dorește reparări bune și ieftine (pe lângă garanță de 3 ani).
- Cine** dorește să cumpere articlii ieftini de aur, argint și dublé să meargă la firma

Brandes D.

orologer artist Chronometer, giuvaergiu și optic

Arad, Andrassy-tér Nr. 8.

Vis à vis de biserica Minorităților sau

la filială

Strada Fábrián László Nr. 1.
 (mai înainte — Miksa)
 (în apropiere de gară).
 Comenzile să execută ieftin și prompt.

Ingrigirea frumuseții.

Chimia aranjată pentru îngrijirea frumuseții face accesibile preparatele sale săpunuri. Cu dreptul numelui său săpunul pentru înmuierea pielii se poate mândri că e cel dintâi pe acest teren. Cel cari țin să-și pălească feța și în locul pielii sbricite se albă pielea fină și roză, să folosească săpunul de spumă „Gladys” în locul mulțimei de săpunuri cari folosesc și cea mai strălucitoare piele să se adune și să se ofilească.

Prețul 1 coroană 50 fileri.

Ca seria preparatelor „Gladys” trebuia să tindă și la scoaterea din circulație a celor franceze de pe terenul patriei. Aceasta a reușit, căci prin pudra „Gladys” e un mijloc de frumusețe nestrăicător și vrednic de încredere care nu numai că scurtează și renumele pudrelor franceze, dar și în străinătate îi face față mare.

Prin alcoolizarea fină și lipsa de plumb a pudrei „Gladys”, aceasta a mult, atât în țară cât și în străinătate. Calitatea de a se lipi și faptul, că nu de câțiva disceți, eschide orice concurență. Strălucirea și albul ei e la marmorei de Carrara. Se găsește în trei culori: albă, roză și galbenă.

Prețul unei cutii: 1 și 3 coroane.

Deoarece preparatele „Gladys” au multe contrafaceri, preparatorul își rezervă dreptul de desfacere.

Se află la farmacia „Impăratul Roman” alui

VIG HÉLA

Budapest, II., Fő-utca 54 szám.

II

Telefon 66—82

FISCHER TESTVÉREK

■ lustruitori de sticlă și fabricanți de oglinzi; ■
■ pictură specială pentru geamuri de biserică. ■

BUDAPESTA, VIII., Koszoru-utca No. 27.

Preparăm ireprosabil oglinzi, plăci, dulapuri și apărătoare pentru uși. Primim execuția conștiințoasă a oricăror lucrări din acest ram, apoi colorarea în sticlă ori mozaic a geamurilor de biserică, dormitoare, sufragerii, saloane, portale și porticuri.

== Mare depozit de sticlă în plăci. ==

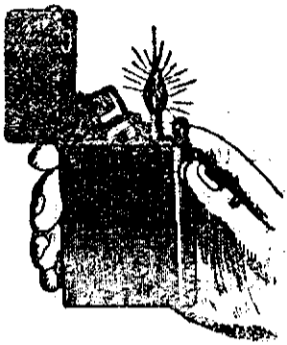
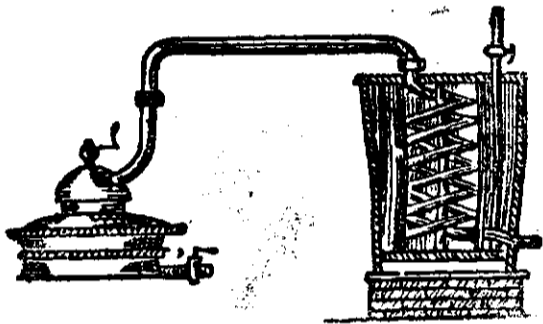
Comandele stă din loc cât și din provincie se fac cu multă conștiințozitate.

Telefon 66—82.

Schuster Hans, arămar Szászváros, Korház-utca.

duce spre efectuare: instrumente de fabricare de spirt, mac, licquer, țuică și instrumente de a condensa acestea și magazină. Totfelul de instrumente și lucruri necesare la țică. Vase de aramă roșie pentru hoteluri, birturi etc. etc.

de fier
de vase de
și curățit.
peste mon-
și repa-
la lăntăne-
artificiale
lrgă prețuri
lerate. —
mandele se
ută prompt.

Gramofoaane și plăci,
Aprinzători original „Imperator”,
lampioane de buzunar

se găsesc mai ieftin în marele magazin de fabrică a lui

Tóth József, Szeged, Könyök-u 3.

Vânzare și pe rate.

Cereți gratuit prospectul de prețuri.

Se caută revanzători.

Firmă românească!

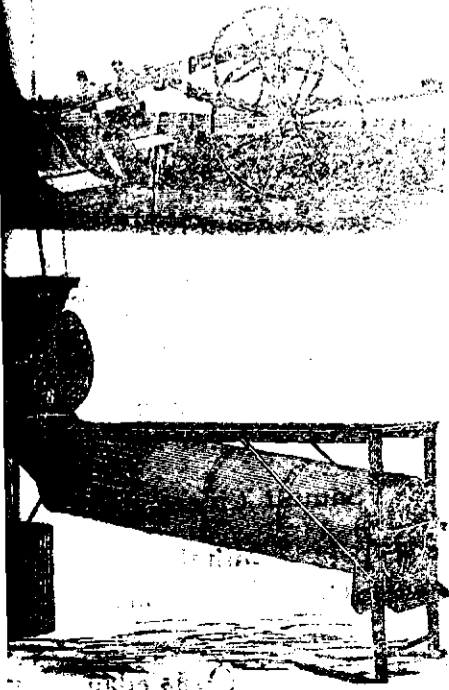
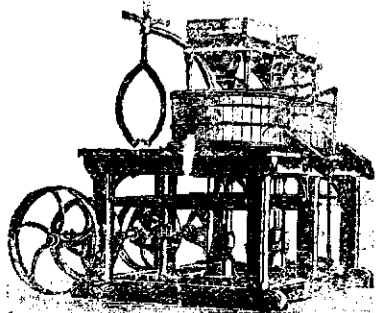
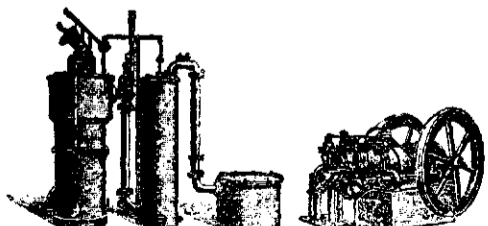
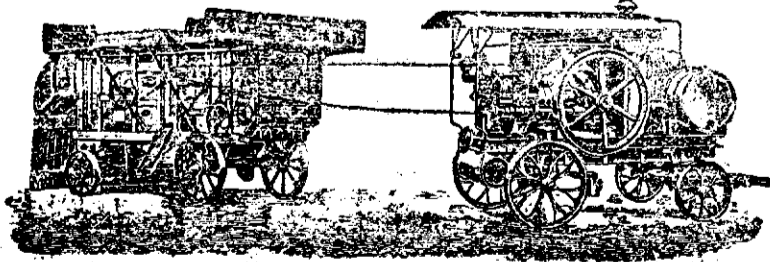
Atelierele de mașini ale lui **Eugen Nicola Blaj (Balászfalva)** pregătesc tot-felul de mașini economice și pluguri.

Mașinile sunt gata deja și după comandă se pot expedia în depozit se află gata tot-deauna, pe lângă celelalte economice și cele mai bune mașini de îmblățit cu locomobile benzina de la 3 până la 16 cai putere. Garnituri de locomobile de vapor. Motoare de benzină de la 2 până la 16 cai putere. Motoare de gaz sugativ din cărbuni de lemn, de la 10 până la 100 cai putere. Instalează mori acționate cu petrol sau valuri sau mori pentru făină clătesc fabrici pentru făcut cărămida și țigla.

Oferite pentru orice mașină precum și informațiuni da gratuit. Catalog românesc cu prețuri la cerere se trimite gratis și franco.

Roagă onoratul public român, să binevoiască a-l onora cu comande, asigurându-l de serviciu prompt, lucru bun, și prețuri moderate. Cine va cerceta și cumpăra din atelierul de mașini al lui EUGEN NICOLA se va convinge că nu e silit a cumpăra de la străini și de multeori lăsat să fie înșelat de agenți străini. Adresați-Vă cu încredere la comerciantul român

Eugen Nicola, atelier de mașini economice Blaj (Balászfalva).

„BIHOREANA“ inst. de credit și economii soc. pe acții, Oradea-mare

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii »BIHOREANA«, societate pe acții în Oradea-mare, conform dispoziției §-lui 19 din statute se invită la

a XII-a adunare generală ordinară

care se va ține în Oradea-mare la 16 Februarie 1911 st. n. la orele 10 înainte de amiazi în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sânt următoarele :

1. Alegerea a trei membrii pentru verificarea procesului verbal și alor 3 scrutinători pentru actul de alegere.
2. Raportul anual al direcțiunii.
3. Raportul comitetului de reviziune despre examinarea computului anual, a bilanțului și a propunerilor pentru împărțirea profitului.
4. Stabilirea bilanțului anual și deliberarea asupra împărțirii profitului.
5. Fixarea prețului marcelor de prezență pe anul 1911.
6. Determinarea scopului spre care, la propunerea direcțiunii este a se întrebuița suma amintită în §-ul 61. punctul 6.
7. Fixarea plății membrilor din direcțiune și comitetul de reviziune.
8. Propunerea direcțiunii referitor la înființarea unei filiale noi.
9. Propunerea direcțiunii referitor la acordarea dreptului de semnă firma pentru primcontabilul Iosif Diamandi.
10. Alegerea a cinci membri în direcțiune pe termen de 6 ani.

Se atrage atențiunea domnilor acționari la următoarele dispoziții din statute :

§. 24. Pentru folosirea dreptului de vot se recere, ca acționarul să fie trecut ca proprietar al acțiilor sale în cărțile institutului cel puțin cu 6 luni înainte de adunare și cu una zi înainte de aceasta să depună pe lângă revers la direcțiunea institutului, respective la locurile designate de direcțiune, acțiunile sale, eventual și dovezile de plenipotență.

Acțiunile depuse la locurile designate de direcțiune, se vor lua în considerare numai încât reversul despre depunere, cel mult în ziua premergătoare adunării generale s'a deus la institut.

În legătură cu dispozițiile §-lui 24 din statute, avem onoare a notifica, că în ședința plenară direcțională ținută la 17 Ianuarie 1911 pentru depunerea, respective primirea acțiilor și edarea documentelor despre depunere, s'au designat în acest an, respective au fost rugate, institutele »Albina«, »Victoria«, »Silvania«, »Economul«, »Oraviciana«, »Patria«, »Timișiana« și »Drăganul«.

Oradea-mare, 17 Ianuarie 1911.

Direcțiunea institutului.

DEBIT

CONTUL BILANȚULUI

CREDIT

Cassa în numărar	144840 38	Capital social	1200000
Giro-Conto la banca austro-ungară	8457 29	Fondul de rezervă	234400
Cassa de păstrare postală	659 50	Fondul de rezervă pentru pierderi	27427 50
Cambii de bancă	40957 89 94	Fondul de penziune	53334
Credite hipotecare	614795	Depuneri spre fructificare	2208576 71
Imprumuturi hipotecare pe amortizare	90258 07	Cambii rescomptate	1567226
Credite de cont-curent	177146 28	Imprumuturi hipotecare pe amortizare cedate	11209 19
Credite pe efecte	15469	Depozite de cassă	18424 28
Credite pe obligațiuni cu cavenți	10219	Dividende neridicate	1648
Efecte proprii	137065	Saldul intereselor tranzitoare	47207 41
Imobile	189480	Profit transportat din 1909	3184 86
Mobilier și recvizite	5133 38	Profit net	119890 92
Diverse conturi debitoare	3216 03		123075 78
	5492528 87		5492528 87

DEDIT

Contul Profit și Perdere.

CREDIT

4% interese la fond de rezervă	9068	Profit transportat din 1909	3184 86
Interese de reescompt	57842 53	Interese	
» după credite pe amortizare cedate	566 68	dela cambii de bancă	290698 58
» » depuneri	89635 48	» credite hipotecare	49616 99
10% dare după interese de depuneri	8963 56	» » pe efecte	1357 03
Contribuție	27379 62	» » personale	1040 36
Salare (pentru funcționari, membri în direcțiune și comitetul de reviziune)	43243 90	» » de cont-curent	11153 17
Spese curente (tipăr, portio, luminat, încălzit, telefon etc.)	13440 94	» » pe amortizare	5140 33
Chirie	3600	după capitale elocate la alte institutute (7% scutite de dare)	378 75
Marce de prezență	4104	Venitul imobilelor (darea plătită)	10650
Descrieri	2017 69	Interese după efecte proprii	5983 45
Profit transportat	3184 86	Provizioane	3734 66
Profit net	119890 92		
	123075 78		
	382938 18		382938 18

Oradea-mare, 31 Decembrie 1910.

Dr. Coriolan Pap m. p.
director executiv.

Iosif Diamandi m. p.
primcontabil.

DIRECȚIUNEA :

Nicolau Zigre m. p.
președinte.

Moise Nyeș m. p.
vice-președinte.

Aloiziu Nyisztor m. p.

Samuil Ciceronescu m. p.

Petru Pântya m. p.

Andrei Horvath m. p.

Dr. Nicolae Popovici m. p.

Iosif Moldovan m. p.

Mihail Pavel m. p.

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent și l-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

COMITETUL DE REVIZIUNE.

Toma Păcală m. p.
președinte.

Sava Raicu m. p.

Petru Popescu m. p.

Dr. Valeriu Hetco m. p.

Stefan Tăpădan m. p.